

ХъБР-м и Іэтащхьэр хэтащ дзэ бригадэ мами и пораменти теухуа гуфІэгьуэм

2-нэ нап.

ГъащІэрап нэхъ лъапцэр 2-нэ нап.

Зи тхыгъэхэр ШІЭИН тельыджэ

3-нэ нап.

И уасэр зы тумэнщ

Дызэрыгушхуэ сурэтыщі

4-нэ нап.

Зыужьыныгъэм и тегъэщап1э

2022 гъэм бадзэуэгъуэм (июлым) и 19, гъубж

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек мы махуэхэм хуэзащ лэжьыгъэ ІуэхукІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм къэкІуа, УФ-м и Президентым Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щіыналъэм щиіэ полномочнэ ліыкіуэ Чайкэ

Тхьэмахуэм щэ къыдокІ

ЗЭІУЩІЭМ щытепсэльыхьащ ди республикэм и дежкіэ мы зэманым мыхьэнэшхуэ зиІэ Іуэхугъуэхэм. Абыхэм ящыщщ Къэбэрдей-Балъкъэрым къэралыгъуэ зэригъуэтрэ илъэси 100 зэрырикъур зэрагъэлъэпІэнум, ди щІыналъэм лъэпкъ проектхэмрэ къэрал программэхэмрэ зэрыщагъэзащіэм, КИФЩІ-м щыщыіэ жылагъуэ-политикэ, социально-экономикэ щытыкІэхэм ятеухуахэр. Чайкэ Юрий и псалъэм къыхигъэщащ щ алэгъуалэм гулъытэ яхуэщ ыныр, ахэр лэжьыгъэ ІэнатІэкІэ къызэгъэпэщыныр, зэфІэкІ лъагэ зыбгъэдэлъ Іэщіагъэліхэр щіыналъэм къегъэблэгъэныр къэрал мыхьэнэ зиІэ Іуэхугъуэу зэрыщытыр.

Кіуэкіуэ Казбек Чайкэ Юрий щыгъуазэ зыхуищіахэм ящыщщ коронавирус узыфэ зэрыціалэ лізужьыгъуэщіэр къызэуалІэхэр, апхуэдэ узыфэ шынагъуэхэр зыпкърытхэр щагъэхъуж сымаджэщхэм щІэлъхэм 2021 гъэм ягъуэта медицинэ дэlэпыкъуныгъэм пэкlуэ сом мелуан 800-р республикэм къызэрыхуаутІыпщыр. КІуэкІуэм зэрыжиІамкІэ, а Іуэхугъуэм теухуа дэфтэрым УФ-м и Правительствэм и Унафэщі Мишустин Михаил махуэку блэкіам іэ щіидзащ.

УФ-м и Президентым и полномочнэ лІыкІуэр КъБР-м и Іэтащхьэм дэгуэшащ Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэм хыхьэ щІыпІэхэм я экономикэ зыужьыныгъэм теухуа дэфтэрхэм зэрыхэплъам кърикІуа гупсысэхэмкІэ. Чайкэ къызэрыхигъэщамкІэ, УФ-м и Правительствэм дызыхиубыдэ федеральнэ щІыналъэм щагъэзэщІэну проект 35-рэ иубзыхуащ. Абыхэм хуаутІыпщынущ сом триллион 1,7-м щІигъу. ЩІыналъэм зиужьынымкІэ ар тегъэщІапІэшхуэ

Бадзэуэгъуэм и 15-м Налшык къалэм къыщрагъэблэгъащ «Юнармия ZA мир без фашизма. Север-Юг 2022» урысейпсо хэкупсэ автомаршым хэтхэр.

АР теухуащ Донбассым щекІуэкІ Іуэхухэм хэтыну гупыж зыщІахэмрэ Урысей Федерацэм Іэщэкіэ Зэщіэузэда и Къарухэм я зауэлІхэмрэ гъэгушхуэным. ЗэгурыІуэныгъэм и утым шаубгъуат Бэ ракъ Плъыжьым тращіыкіа инымрэ Георгий и лентІымрэ (метр 300 и кІыхьагът). Иужьрейр хьэрф «Z»-р къагъэлъагъуэу яшэщІащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и курсанту, волонтёру, къалэ округхэмрэ районхэмрэ шыІэ «Юнармия» зэгухьэныгъэм, ШколакІуэхэм я урысейпсо зэщІэхъееныгъэм хэт щІалэгъуалэу 600-м нэблагъэм.

Іуэхур зращІэкІа автомаршыр илъэс етхуанэ хъуауэ йокІуэкІ, «Юнармия» урысейпсо сабий-ныбжьыщіэ, дзэхэкупсэ зэгухьэныгъэм и штаб нэхъыщхьэм, абы и къудамэу Красноярск щІыналъэм щыІэм, зауэм хэтахэм я «Боевое братство» урысейпсо жылагъуэ зэгухьэныгъэм я жэрдэмкіэ.

къыщежьащ мэкъуауэгъуэм и 28-м. Абы цІыху 14 хэтщ лъагъуэр икІи ТекІуэныгъэм и дамыкІуэцІрахынущ (Кемеровэ, зэригуапэр. Новосибирск, Омск, Курган,

Дазэрыкъуэтыр ящіэн хуэдэу

хъужьхэм я фэеплъу аращ. Зэјущјэм кърихьэліа псоми фІэхъускІэ захуигъэзащ КъБР-м щІалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ министр Лγ Автопробегыр Красноярск Азэмэт. Абы къыхигъэщащ автомаршым къызэригъэкъэрал псор зэрызэкъуэтыр икІи лъэпкъ гъэ нэхъыщхьэхэр - Георгий зэмылІэужьыгъуэхэм щыщи лентІымрэ ТекІуэныгъэм и хэр, нэхъыщІэхэмрэ нэхъыжьбэракъымрэ - къэрал псом хэмрэ абы зэрызэхуишэсар

- Ди къэралым и щІыналъэ Уфа, Къэзан, Саратов, Вол- пщІы бжыгъэхэмрэ цІыху гоград. Ставрополь, Нал- мини 100 хуэдизрэ зэхуэзышэшык, Владикавказ, Мэхъэч- са мы Іуэхум Дзэ щІыхьым и къалэ, Грознэ). Къызэгъэ- къалэ Налшыки зэрыхэтыр пэщакіуэхэм зэрыжаіэмкіэ, дызэрыгушхуэнщ, - жиіащ ар Хэкур фашист зэрып- министрым. - Донбассым махъуакІуэхэм щызыхъума, ду- мыру щыпсэу цІыхухэр къеней мамыррэ хуитыныгъэ- гъэлыным мы зэманым и рэ къытхуэзыхьа ди лІы- ужь ит ди щІалэхэм защІэ- гуэру гъэунэхуныгъэщІэ къы-

гъэкъуэнырщ нобэ екіуэкі Іуэхур зыхуэгъэзар. Зэрыфшіэщи, Георгий и лентіыр ТекІуэныгъэм и дамыгъэщ 1941 - 1945 гъэхэм ди адэшхуэхэм я гъащіэр щіатауэ щытащ фашизмэм зрамыгъэубгъуным икІи апхуэдэ Іуэху мыхъумыщІэхэр зигу илъахэм ятекІуат. Иджы, аргуэру языныкъуэхэр мэулъэпхъащэ фашизмэр къагъэщІэрэщІэжыну, ауэ сэ си фІэщ мэхъу дызэкъуэувэмэ, ди дзэм зыщІэдгъакъуэмэ, ар зэрыдгъэ-

кІуэдыжыфынур. Автомаршым и къызэгъэпэщакІуэ, «Юнармия» зэщІэхъееныгъэм Красноярск щІыналъэм щиІэ къудамэм и штабым и унафэщІ Побилат Денис жиІащ Урысейм ар-

ар фашизмэм зэрыпэщІэтыр. «Іуэху шынагъуэхэм, гугъуехьхэм хэхуахэм ди къэралыр ядэмыІэпыкъуу зэи къэхъуакъым, - къыхигъэщащ абы. - Апхуэдэ мурад иІэу ди Президент Путин Владимир унафэ ищІащ Донбассым щыпсэухэр хъумэным хуэгъэ-Дэ а Іуэхур дыдоІыгъ икІи ди зауэлІхэр зэрыдгъэгушхуэн сыт хуэдэ лэжьыгъи едгъэкІуэкІын хуейуэ къыдолъытэ. Ди зекІуэм Урысейм и щІыналъэ куэд къызэщІедгъзубыдащ икІи иужьрей дыдэу Мэхъэчкъалэ дыдыхьэнущ. Мы ди Іуэхум къэралым и ищхъэрэ лъэныкъуэм къыщыщІэдзауэ ипщэм нэсу зэкъуигъэуващ муслъымэнри чристэнри, лъэпкъ зэхуэмыдэхэм щыщхэри. Псори дызыщІэхъуэпсыр фашизм щымыІзу гъащІз мамыр диІзнырщ», - жиlащ хьэщlэм.

зэрыхукъуэкІар, зэрихабзэу,

Автомаршым зы бзылъхугъэ закъуэ яхэтт - Красноярск гъэхэр хуащ ащ КъБР-м щІыналъэм щІыхь зиІэ и ЩІалэгъуалэ ІуэхухэмкІэ и егъэджакІуэ Коршуновэ Ли- министерствэм, дие. Абы жиlащ Хэку за- егъэджэнымрэ щlэныгъэмкlэ уэшхуэм и илъэсхэм Къэ- и министерствэм, республибэрдей-Балъкъэрым щыпсэу- кэм и ветеран зэгухьэныгъэхэм лІыгъэ зэрызэрахьам хэм. Абыхэм яхэтт маршал фІыуэ ахэр зэрыщыгъуазэр, республикэм и партизан гупым я лІыхъужьыгъэр зэращымыгъупщар. «Зыми и хуэзымыгъэщхъа Къэбэрдей-Балъкъэр дахэм ціыху Іущ куэд и куэщі къихъукlащ, абыхэм, фимызакъуэу, ирогушхуэ Урысей фильм псор. Ноби фи пэжагъым нущ. фІышІэ фепцІыжкъыми, фхудощІ», - жиІащ бзылъху-

КъБР-м Зауэм, лэжьыгъэм, Іэшэкіэ Зэщіэузэда Къару

ветеранхэм я советым и унафэщІ Шыхъуэбахъуэ Мухьэмэд къыщыпсалъэм къыхигъэщащ хэкупсэ Іуэхухэм щІалэгъуалэр жыджэру зэрекіуаліэр щалъагъукіэ, нэхъыжьхэр зэрыпагэр, ипэ итахэм яхуэфэщэн къызэрыхъум зэрыригушхуэр - Ди адэхэм, ди адэшхуэхэм

нэмыцэ зэрыпхъуакІуэхэр Хэирахужауэ шыташ. Абыхэм дэ щапхъэфІ дагъэлъэгъуащ - Хэкум хуэпэжыныр, абы хуэлэжьэныр. Шэч хэмылъу, а лъагъуэм дытету дыкъогъуэгурыкІуэ нобэр къыздэсми. Псалъэм папщіэ, Афганым, Сирием, нэгъуэщIхэми апхуэдэ лІыгъэ ди щІэблэм щагъэлъэгъуащ. Абы дытетмэ, зыри къыттекІуэнукъым», - жијащ нэхъыжьым. Ар автомаршым хэтхэми мы зэманым Украинэм щыІэ ди зауэлІхэми узыншагъэ быдэ яІэну ехъуэхъуащ.

Зауэм хэтахэм я «Боевое братство» жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ къудамэм и гъэзэщІакІуэ комитетым и унафэщІ Абэнокъуэ Владимир жиlащ Украинэм щыlэ за Іуэхухэр егъэкІуэкІыпхъэу. ди зауэлІхэм лІыхъужьыгъэ къызэрагъэлъагъуэр, текІуэныгъэм и щІэблэу къызэралъытэр.

«Юнармия» зэщІэхъееныгъэм и щІыналъэ къудамэм жыджэру хэт Байсиевэ Арнелэ псалъэ щратым жиlащ тхыдэмрэ ди ліыхъужьхэм я фэеплъымрэ хъумэныр щІалэгъуалэм къалэн нэхъыщхьэу зэрызэхуагъэувыжыр.

Къыхэгъэщыпхъэш. Сталинград щекіуэкіауэ щыта зэхэуэ гуащ Тэхэр илъэс 80 щрикъум зэрырихьэлІар мы зэхуэсыр къызэрагъэпэщы-

Автопробегым хэтхэм ты-Жуков Георгий и бюст цІыкІуу ящІар, Фадеев Александр и «Молодая гвардия» тхылъыр,

нэгъуэщІхэри. КъызэгъэпэшакІуэхэм зэрыжаіэмкіэ, автомаршыр зэфІэкІмэ, абы хэтхэм къызэпача гъуэгуанэр къызыхэщыж къыдагъэкІыжы-

> БАГЪЭТЫР Луизэ. Сурэтхэр Къарей Элинэ трихащ.

КупщІафІэу, хьэлэмэту, гукъинэжу

Ди республикэм мы махуэхэм щызэхэтащ «Си щІыналъэ» («Моя провинция») урысей прессэм и XVI фестивалыр. Махуиплікіэ екіуэкіа зэхыхьэм хэтыну ди республикэм щы ащ Урысей Федерацэм и щіыпіэ зэмылізужьыгъуэ куэдым къикіа журналист 60-м щІигъу. КупщІафІэу, Іуэхугъуэ хьэлэмэт къызэщІиубыдэрэ унэтІыныгъэ куэдкіэ зэщхьэщыхауэ, абы хэтахэм гукъинэж ящыхъун хуэдэу къызэрагъэпэщат фестивалыр.

ФЕСТИВАЛЬ цІэрыІуэм зэхуишэса журналистхэр ди республикэм зэрыщы а махуэхэм къриубыдэу Туэхугъуэ хьэлэмэт куэдым хэтащ. Абыхэм Іэмал яІащ ди щІыналъэм и тхыдэм, щэнхабзэм, лъэпкъ хабзэхэм, и псэукіэм, щекіуэкі іуэхугъуэхэм, экономикэрэ социальнэ я лъэныкъуэкІэ игъуэта зыужьыныгъэм, щІыпІэм и щІыуэпс дахэмрэ ди цІыхухэм ябгъэдэлъ гуапагъэмрэ щыгъуазэ зыхуащІыну. ГуфІэгъуэ щытыкІэм иту Іэтауэ, къулыкъущІэ лъапІэхэу УФ-м и Президентым Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэм щиІэ полномочнэ ліыкіуэ Чайкэ Юрий, КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек, нэгъуэщІхэри кърихьэлІэу Балъкъэр къэрал драмэ театрым къыщызэ уаха нэужь, хьэщІэхэр ирагъэблэгъащ «Синдика»-м икІи абы пшыхь дахэ къыщыхузэрагъэпэщащ.

КъыкІэлъыкІуэ махуэм журналистхэр щы-Іащ Печатым и унэм. «Адыгэ псалъэ» газетым и хьэщіэщым къыщызэрагъэпэща зэіущІэм къриубыдэу фестивалым хэтхэр зэдэ гуэшащ я Іуэху зехьэкІэхэмкІэ. Къэбэрдей-Балъкъэрым и хъыбарегъащІэ ІэнатІэм и лэжьэкІэмрэ ар зэрызэхэлъ къудамэхэмрэ хьэщІэхэр щыгъуазэ хуищІащ «КъБР-Медиа» холдингым и унафэщіым и къуэдзэ Дзыгъул МуІэед. ІэщІагъэлІ щыпкъэр зэпкърыхауэ тепсэлъыхьащ лъэпкъ телевиденэмрэ радиомрэ, республикэм къыщыдэк газетхэмрэ журналхэмрэ, апхуэдэуи электрон къыдэкІыгъуэхэм щекІуэкІ лэжьыгъэхэм. Дзыгъулым и псалъэм пищэу, хьэщІэхэм я па-щхьэ къыщыпсэлъащ «Адыгэ псалъэ» газетым и редактор нэхъыщхьэ Жыласэ Заурбэч. Зэхуэсым кърихьэл ахэм яф Іэхьэлэмэтащ адыгэбзэкІэ республикэм къыщыдэкІ газет закъуэм къикјуа гъуэгуанэу илъэси 100-м нэблэгъам къриубыдэу абы зыІэри-

гъэхьа ехъуліэныгъэхэр, бгъэдэлъ зэфіэкіхэр. Жыласэм зэрыжи амк іэ, редакцэм щолажьэ Іэзагъышхуэ зыбгъэдэлъ журналистхэр, сурэттеххэр, компьютеркІэ абы и теплъэр ІэкІуэлъакІуэу зэпэш зышІ операторхэр. А псори зэдэууэ зэлэжьыр зыщ: республикэм щекІуэкІ гъащІэм и лъэныкъуэ псоми щІыналъэм щыпсэухэр пэжу, и чэзум щыгъуазэ хуэщІынырщ.

ХьэщІэхэми мымащІэу къахэкІащ къыздикІа щІыпіэхэм къыщыдэкі газетхэр къыздэзыхьахэр, абыхэм щекІуэкІ Іуэху бгъэдыхьэкІэ мардэхэри зэхуэсым и утыкум щызыІуэта-

Фестивалым и ещанэ махуэри хьэлэмэту, купщІафІзу екІуэкІащ. Абы къриубыдзу журналистхэр хэтащ «Репортаж «пщтырхэр» тхыгъэ зэпеуэм. Хьэщ эхэми щ ып э журналистхэми фестивалым щалъагъу, зыхэт іуэху гъуэхэр занщізу репортажу ятхыжащ икій зэпеуэм къыхузэрагъэпэща жюрир а махуэ дыдэм и шэджагъуэ нэужьым хэплъэжащ абы кърикіуахэм, лэжьыгъэ нэхъыфіхэри къыхахащ.

Лэжьыгъэм къышыдэхүэ зэманхэри купщіафізу ягъэкіуащ хьэщіэхэм. Абыхэм зышрагъэплъыхьащ ди къалащхьэм, республикэм и щІыпІэ дахэхэм, я нэгу зыщрагъэужьащ Гуэл ЩхъуантІэхэм, Шэджэм псыкъелъэхэм, уащхьэмахуэ лъапэ. Фестивалым хэтахэм гукъинэж ящыхъуащ «Акрополь» щэнхабзэнэгузегъэужь центрым зэрырагъэблэгъари. Абыхэм гуапэу къајущјащ икји лъэпкъ хабзэмрэ адыгэ шхыныгъуэхэу цІэрыІуэхэмрэ ятеухуа хъыбар куэдкІэ къадэгуэшащ ар зей Къардэн Хьэсэн. Бысымым хьэщІэхэм яІуигъэхуащ лъэпкъ шхыныгъуэ жэмыкуэ хуабэрэ шху щІыІэрэ, лыгъур гъэжьарэ адыгэ піастэрэ, тхъурыжьрэ зэкіэрысрэ, дэлэн хуэдэхэр. А пщыхьэщхьэм хьэщ эхэм зыщаплъыхьащ Налшык и Долинск зыгъэп-

Дыгъуасэ, бадзэуэгъуэм и 18-м, гуф Іэгъуэ щытыкІэм иту «Синдика» хьэщІэщым щызэ-хуащІыжащ «Си щІыналъэ» урысейпсо фестивалыр. Абы къриубыдэу хэплъэжащ екlуэкіа лэжьыгъэхэм, хэіущіміу ящіащ фестивалым щекіуэкіа зэпеуэхэм щытекіуахэр, ахэр ягъэлъэпІащ. Апхуэдэу фестивалым и щІыхь тхылъхэр, фэеплъ саугъэтхэр иратащ тхыгъэ нэхъыфІхэр зи къалэмыпэм къыпыкІа журналистхэм. Зи ціэ фіыкіэ къраіуахэм ящыщщ Къэрэшей-Шэрджэсым къыщыдэкІ лъэпкъ газетитхур, «ХьэщІэщ» проектым зэрытелажьэм папщіэ. Дамыгъэ лъапіэр къратыжащ Абидокъуэ Люсанэ («Черкес хэку»), Къул Фэрдаус («Абазашта»), Атуовэ Алтынай («Ногай давысы») сымэ.

Зыхэта Іуэхугъуэхэмрэ ялъэгъуахэмрэ гукъинэ ящыхъуаўэ, зыхуэза цІыху хьэмэт-хэмрэ ди республикэм теухуауэ ягъуэта щІэныгъэщІэхэмрэ я гупсысэхэм хэту, зэбгрыкІыжащ хьэщІэхэр. Абыхэм ящыщ куэдым жаlащ, Іэмал гуэр ягъуэтыххэмэ, ди щІыналъэ дахэм иджыри къытрагъэзэну.

> КЪАРДЭН Маритэ. Сурэтхэр Къарей Элинэ трихащ.

Адыгэ Псалъэ adyghe@mail.ru apkbr.ru smikbr.ru 🖸 Адыгэ Псалъэ adyghepsale.ru

ANUIS MANUE

КъБР-м и Іэтащхьэр хэтащ дзэ бригадэ хэхам и юбилейм теухуа гуфІэгъуэм

пщІэ зыхуейхэм. УхуакІуэхэм

блынхэр дэгъэкІуеин яухащ,

адэкІэ унащхьэр телъхьэным

щІадзэнущ. Бобылёв Вален-

тин къыхигъэщхьэхук ащ Про-

летарскэ къуажэм щыщу Хэку

зауэшхуэм хэкlуэдахэм а

жылэм щыхуагъэува мемо-

риалым къедза щІыналъэр

зэіузэпэщ щіыным пыщіа іуэ-

гъунэгъуу 2014 гъэм Урысейм

и махуэм ирихьэл эу къыщра-

гъэжьауэ щытащ православ-

нэ члисэщІэ. Иджы ар нагъэб-

лэгъащи, Къэбэрдей-Балъ-

щрикъум ирихьэлІэу къызэ-

мемориалыр ящІауэ щытащ

70 гъэхэм я пэщіэдзэм. Ды-

зэрыт илъэсымрэ «Хэкур

плъыр гъэлъэпІэнымкІэ 2019

2020 гъэхэм лэжьыпхъэхэр»

программэ хэхам ипкъ иткІэ а

мемориалымрэ члисэмрэ я

зэхуакум хуэзэ щІыпІэр

гъитІми я архитектурэ те-

Пролетарскэ къуажэм дэт

Кіуэкіуэ Казбек хэтащ Прохладнэ къа- хэм я гъащіэр яхъумэ. Ди зауэлі псоми лэр зи хэщапіэ 31681-нэ дзэ частым къалэн фіыщіэ ин яхузощі махуэ къэс ліыхъужьыхэхахэр зыгъэзащіэ и бригадэ щхьэхуэр гъэ къызэрагъэлъагъуэм икіи щхьэмыгъакъызэрызэрагъэпэщрэ илъэси 10 зэрыри- зэу Хэкум къулыкъу зэрыхуащІэм папщІэ», къум теухуа гуфіэгъуэ зэіущіэм.

КІУЭКІУЭ Казбекрэ частым и командир, полковник Подгурский Сергейрэ зауэлІхэм ехъуэхъуащ икІи Урысей Федерацэм и Президент Путин Владимир и указкІэ къэрал дамыгъэхэр зыхуигъэфэщахэм иратыжащ. Абыхэм лІыгъэрэ хахуагъэрэ яхэлъу къэрал къалэн лъагэр щагъэзэщіащ дзэ операцэ щхьэхуэр щекіуэкі щіыпіэм.

исхэр, си «Къэбэрдей-Балъкъэрым щхьэкІэ сэ хуабжьу дрогушхуэ апхуэдэ подразделенэм ди республикэр и хэщІапІэу зэрыщытым. Бригадэм хэтщ ди лъахэгъухэри Урысейм и щІыналъэ куэдым щыщ щІалэхэри. Нобэ абыхэм хэхауэ мыхьэнэшхүэ зиіэ къалэн ягъэзащіэ - ди къэралым и шынагъуэншагъэр, абы и къэкlуэ- къриубыдэу абыхэм зыхуэныкъуэ Іэмэпсы-

- жиІащ КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек зауэлІхэм яхуэгъэзауэ.

«ИлъэсипщІым къриубыдэу ди бригадэр лъэ быдэкіэ уващ икіи дзэ Іэщіагъэм зыхуэгъэсэнымки, дзэ операцэ щхьэхуэм пыща къалэнхэр гъэзэщіэнымкіи зэфіэкіышхуэ къегъэлъагъуэ. Иджыпсту ди зауэлІхэм, ди ныбжьэгъухэм щіыхь пылъу а щіыпіэм я къалэнхэр щрахьэкІ», - жиlащ полковник Подгурский Сергей. Къызэхуэсахэр зы дакъикъэкІэ яхуэщыгъуащ Хэкур яхъумэурэ зи гъащІэр зыта зауэлІхэм.

КІуэкІуэ Казбекрэ частым и командирымрэ тепсэлъыхьащ мы зэманым дзэ операцэ хэхар езыгъэкіуэкі зауэліхэм защіэгъэкъуэнымкіэ зэфіэгъэкіыпхъэхэм. Япэхэми хуэдэу, дызыхуэкІуэ тхьэмахуэ зэхуакум нур, Донбасс щІыналъэм ис цІыху мамыр- мэхэр, медикаментхэр хурагъэшэнущ.

ЕджапІэщІэхэр яухуэ, гъуэгухэр зэрагъэпэщыж

КъБР-м и Іэтащхьэр лэжьыгъэ Іуэхукіэ епсэлъащ Прохладнэ къалэ округым и администрацэм и Іэтащхьэ Архангельский Вячеслав. Псалъэмакъыр теухуауэ щытащ муниципалитетым и социально-экономикэ зыужьыныгъэм, абы лъэпкъ проектхэр зэрыщагъэзащІэм.

АРХАНГЕЛЬСКИЙ Вячеслав республикэм и Іэтащхьэр щыгъуазэ ищ Іащ Прохладнэ къалэм иджыпсту щаухуэ курыт еджапІитІым лэжьыгъэхэр зэрыщекІуэкІым. Сабийуэ 785-рэ зэкіуэліэну еджапіэщіэ гъэ кіуам и кіэухым кърагъэжьауэ щытащ. Ар Іыхьитхуу зэхэтынущ, спорт джэгуп эхэр, алэрыбгъукіэ къищіыкіа футбол губгъуэ иіэнущ. Ухуэныгъэр дызэрыт илъэсым и дыгъэгъазэ мазэм хьэзыр хъунущ.

Кіуэкіуэ Казбек къалэн зэращищіам тету, къалэм щызэрагъэпэщыжынущ мы школым екІуалІэ Граничнэ уэрамдэкІыр. Абы и асфальт гъуэгур, лъэс зекІуапІэхэр къагъэщіэрэжынущ, уэздыгъэхэр ирикъуу щыфіадзэнущ, жьы хъуа инженер коммуникацэхэр къанэ щымыlэу щызэра-

Апхуэдэу къалэ школ №8-м хиубыдэу сабий 560-рэ зыщІэхуэн унэщІэ ящІ. 1950 гъэм къызэІуахауэ щыта школ унэр къагъэсэбэпыжыркъым, жьы дыдэ зэрыхъуам къыхэкІыу. Республикэм и Іэтащхьэр мы къалэм нэхъ япэкІэ щыщы а ухуэныг ээр зэбгъэпэщыж нэхърэ унэщіэ бухуэну зэрынэхъыфіыр. Апхуэдэ жэрдэмыр федеральнэ ізнатіэми къыщыдаіыгъащ икіи ухуэныгъэщІэр мы гъэм кърагъэжьащ. Унэ кхъахэр якъутащ, унэщіэм и лъабжьэр къратіыкіащ. Мы іуэхущіапіэр 2023 гъэм и кlэухым къызэlуахыфыну щогугъ. Ухуэныгъэхэр ирагъэкІуэкІ «Егъэджэныгъэ» лъэпкъ проектым хиубыдэу. Апхуэдэ лэжьыгъэшхуэм и фІыщІэкІэ сабийхэр зы сменэу

Прохладнэ муниципальнэ щІыналъэм социальнэ мыхьэнэ хэха зиіэ нэгъуэщі лэжьыгъэхэри щокіуэкі. Фокіадэ мазэм ирихьэлІэу курыт еджапІэ №42-р капитальнэу зэрагъэпэшыжынуш, гимназие №6-ри 2023 гъэм и кІэухым хуэзэу зыхуей хуагъэзэнущ. Апхуэдэу, ГъуазджэмкІэ сабий школымрэ Щэнхабзэ унэмрэ зэрагъэпэщыжри, ахэри 2023 гъэм къызэІуахыжынущ. Архангельский Вячеслав зэрыжиІамкІэ, мы гъэм ирагъэкіуэкіыну лэжьыгъэхэм хагъэхьащ музыкэм щыхурагъаджэ школыр зэгъэпэщыжынри

Къалэхэр зэlузэпэщ щІынымкІэ федеральнэ проектым ипкъ иткіэ муниципальнэ округым зыхуей щыхуагъэзащ цІыхухэр нэхъыбэу щызэхуэс щІыпІэу 9, фэтэр куэд хъу унэу 44-м я пщ ант эхэр. Апхуэдэу мы гъэм къриубыд у зэ узэпэщ ящіащ «Победа» колхозым и лэжьакіуэу зауэм хэкіуэдауэ щытахэм я фэеплъым къедзылІа щІыналъэр.

Кіуэкіуэ Казбек муниципалитетым и администрацэм и Іэтащхьэм и пщэ ирилъхьащ социальнэ мыхьэнэ хэха зиlэ ухуэныгъэхэм и нэІэ ятригъэтыну, подряд лэжьыгъэхэм я фіагъымрэ ахэр и зэманым зэрызэфіагъэкіымрэ ткіийуэ кІэлъыплъыну, зыхуэфащэ министерствэхэмрэ ведомствэхэмрэ нэхъ жыджэру ядэлэжьэну.

мэхъури, абы и ныкъуэр щІыІэ щыхъунум

фіагъэкіыну піалъэ пыухыкіар блыщхьэм

лэрэ республикэм и районхэмрэ хуабэкІэ

къызэзыгъэпэщ ІуэхущІапІэхэм я лэжьы-

гъэр къызэрызэгъэпэщамрэ ар егъэфІэ-

кіуэнымкіэ щыіэ хэкіыпіэхэмрэ. Кіуэкіуэ

Казбек ІуэхумкІэ жэуап зыхь ведомст-

вэхэм пщэрылъ ящищащ псэупіэхэр

хуабэкІэ, псы пштыркІэ къызэгъэпэшы-

ным гулъытэ нэхъыбэ хуащІыну, къищы-

жэдэсхэм пыщІэныгъэ хуаІэу абыхэм къа-

гъзув упщізхэр и чэзум зэрызэфіахынум

Щхьэхуэу тепсэлъыхьащ Налшык къа-

Гъэплъыгъуэ лъэхъэнэм

ЗЫХУАГЪЭХЬЭЗЫР

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек ири- Іэщіагъэліхэм гъэплъыпіэхэм лэжьыгъэ

ухуа зэlущіэ. Абы хэтащ КъБР-м и Прави- хуагъэхьэзыращ. Хуабэ зэрыкіуэ бжьа-

тельствэм и Унафэш Мусуков Алий, рес-мийхэм я к ыхьагъыр километр 476-рэ

публикэм и Іэтащхьэм и Администрацэм мэхъу. Республикэм и Іэтащхьэм зэlу-

и унафэщ Къуэдзокъуэ Мухьэмэд, КъБР- ш Іэм хэтахэм яжри аш лэжьыгъэр шызэ-

зырыну къапэщытщ фэтэр куэду зэхэт унэ нэмыщ!ауэ, абы и лъэныкъуэк!э къуа-

къагъэлъэгъуэну.

Гъащ Ізращ псом нэхъ лъапіэр

Къэбэрдей-Балъкъэрыр зидентым пщэрылъ къытщиящыщщ гъуэгухэм шынагъуэншэу щызекІуэным хуэунэтІауэ къыхалъхьа, «Расставь приоритеты!» зыфіаща социальнэ Іуэхугъуэм хыхьахэм. Проектым лэжьэн зэрыщІидзэм теухуа пресс-конференц убгъуа КъБР-м Транспортымрэ гъуэгу хозяйствэмкІэ и министерствэм щекіуэкіащ бадзэуэгъуэм и 13-м. Ар Урысей МВД-м и Къэрал автоинспекцэм пхегъэкI «Гъуэгум шынагъуэншэу щызекІуэн» федеральнэ проектымрэ «Фlагъ лъагэ зиlэ гъуэгу шынагъуэншэхэр» лъэпкъ проектымрэ хыхьэу.

ПРЕСС-конференцым хэтащ къэрал кіуэці іуэхухэмкіэ министру Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм щыІэ, полицэм и генерал-лейтенант Павлов Василий, КъБР-м щыІэ МВД-м и УГИБДД-м и унафэщіым и къалэнхэр піалъэкіэ зыгъэзащ1э, полицэм и полковник Сухорученкэ Дмитрий, КъБР-м и Парламентым ПромышленностымкІэ, транспорзэпыщІэныгъэмрэ гъуэгу хозяйствэмкІэ и комитетым и унафэщІ Байдаев Сэлихь, КъБР-м транспортымрэ гъуэгу хозяйствэмкІэ и министр ДыщэкІ Аслъэн, республикэм егъэджэныгъэмрэ шІэныгъэмкІэ и министр Езауэ Анзор, «Шынагъуэншэў зекІуэн» эксперт центрым проект лэжьыгъэмкІэ и унафэшІ Кульбицкая Валентинэ. КъБР-м щыІэ МВД-м дэлажьэ Жылагъуэ советым и тхьэ-

Пресс-конференцым и хьэщІэхэт Къэрал Думэм и депутат, ЛэжьыгъэмкІэ, социальнэ политикэмрэ ветеранхэм я ІуэхухэмкІэ комитетым хэт Родинэ Викторие, Налшык къалэ администрацэм и Іэташхьэ Ахъуэхъу Таймураз, КъБР-м и Муслъымэнхэм я дин ІуэхущІапІэм и унафэщІ, муфтий, КъБР-м щыІэ МВД-м и Жылагъуэ советым хэт Дзасэжь Хьэзрэталий, КъБР-м и муслъымэнхэм я дин ІуэхущІапІэм и унафэщІым и къуэдзэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым «Помоги ближнему» республикэ сабий-щІалэгъуалэ волонтёр организацэмрэ «КБР без ЦТП» жылагъуэ ІуэхущапІэмоэ я унафэщІ Сыжажэ Алим, дин лэжьакіуэ Осипов Константин, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм сабийхэм я хуитыныгъэхэмкІэ и уполномоченнэ Лъынэ Светланэ, КъБР-м

и Шэджэм районым щыщ инспектор ныбжьыщІэхэр. Павлов Василий пресс-конференцыр къыщызэlуихым къыхигъэщащ социальнэ Іуэхугъуэр егъэкІуэкІыным мы хьэнэшхуэ зэриІэр.

- Ди щІыналъэм урысей социальнэ Іуэхугъуэр япэу щедгъэкІуэкІыу аракъым, нэхъапэм зэфіэдгъэкіа мыпхуэдэ Іуэхухэми я мыхьэнэр къыпхуэмылъытэным хуэдизу инщ, жиІащ министрым. - ЦІыху-теухуауэ ІэщІагъэлІхэм ирагъэкІуэкІлэжьыгъэзэщІэгъэу-Іуар республикэм и цІыху псо-

ми щІэгъэкъуэнышхуэ къыт-- Гъуэгухэм къыщыхъу дэтхэнэ бэlутlэlури, псом хуэмыдэу ар сабийм ехьэліамэ, ди щхьэкІэ къытщыщІа насыпыншагъэу къыдолъытэ дэ икІи министерствэхэм, ІуэхущІапІэ зэмылІэужьыгъуэхэм, жылагъуэ, дин лэжьакіуэхэм ящІыгъуу едгъэкІуэкІ лэжьыгъэр къанэ щымы зыхуэгъэзар цІыхухэр зыхэкІуадэ къэхъукъащІэхэр къэдмыгъэхъунырщ, - щІигъужащ абы. -Дэ нобэ едгъажьэ Іуэхур щытщ ди къэкІуэнум хуэтщІа хэлъхьэныгъэу! Си фІэщ мэхъу гъуэгухэм цІыхухэр щыхэкІуэдэныр къэдмыгъэхъуным хуэунэт ауэ УФ-м и Пре-

ша къалэныр дгъэзэшіэнымкіэ зэщіыгъуу едгъэкіуэкіыну пэжьыгъэм Іэмал къызэрыдитынур

Дмитрий Сухорученкэ зэпкърыхауэ тепсэлъыхьащ гъуэгу зэблэкІыпІэхэм къыщыхъу зэжьэхэуахэр гъэмэщІэным ехьэліауэ щіыналъэм къыщагъэсэбэп хэкІыпІэхэм. - 2021 гъэм ятха гъуэгу-

транспорт къэхъукъащ эхэу

цІыхухэм лей къащытехьахэм я процент 80-р кърикІуащ рулым дэсхэм зэрызекІуапхъэ хабзэр къызэрызэпаудам. А къэхъукъащІэхэм я процент 15-р гъуэгу зэблэкІыпІэхэрщ зыхуэзэр. Нэхъыбэм апхуэдэ зэжьэхэуэхэр къэзышэр гъуэгум техьэ щыхъуну чэзур къащылъысынум зэрыпэмыплъэрщ. Ипэ ита илъэсым елъытауэ мы гъэм нэхъ мащІэ хъуами, дэ къытпэщытщ псоми ди зэхуэдэ къалэныр гъуэгум щызекІуэ псоми я дежкІэ шынагъуэншэ щытыкІэр къызэгъэпэщыныр дгъэзэщІэну. Дэтхэнэри хабзэм тетмэ, зэжьэхэуэу къэхъур дгъэмэщ эфынущ. Си ф эщ мэхъу «Расставь приоритеты!» социальнэ Іуэхугъуэр ди цІыхухэм я узыншагъэмрэ гъащІэмрэ хъумэнымкІэ, дызыхуэпабгъэр къыдэхъулІэнымкІэ сэбэп зэрыхъунур, къыхигъэщащ абы.

Байдаев Сэлихь лъыхьащ федеральнэ проектхэмрэ программэхэмрэ пхыгъэкІыным ехьэліауэ Парламентым иригъэкІуэкІ лэжьы-

Социальнэ Іуэхугъуэр лэцІыхухэр гъуэгум щысакъыным гу лъегъэтэнымрэ зэрызаІыгъыпхъэм хуэгъэсэнымкІэ, гъуэгухэм хабзэм щытетыныр яхэпщэнымкіэ,- жиіащ

Байдаевым къызэрыхигъэщащи, Парламентым а унэтІыныгъэм и нэІэ тетщ: гъуэгухэм шынагъуэншагъэр къыщызэгъэпэщыным ехьэлІа законхэмрэ нэгъуэщ мардэправовой актхэмрэ къащтэ, федеральнэ законым и проектхэм хоплъэ, федеральнэ, республикэ законодательствэр, проектхэмрэ программэхэмрэ зэрагъэзащІэм кІэлъоплъ.

«Мыхьэнэшхуэ зиІэ апхуэдэ социальнэ гугъуехьхэр зэфІэхыным къэрал властым и федеральнэ, щІыналъэ органхэр зэгъэуlуауэ щызэдэлэжьэн хуейщ. Социальнэ Іуэхугъуэм узыхуеипхъэ щІэныгъэ уиІэнымкІэ Іэмал къуит къудейкъым, атІэ цІыхухэм я гъащіэр хъумэнымкіэ сэбэп хъуныр хьэлу яхелъхьэ», дыщІигъужащ депутатым.

Дыщэкі Аслъэн къызэхуэсахэр щыгъуазэ ищІащ «ФІагъ лъагэ зиІэ гъуэгу шынагъуэншэхэр» лъэпкъ проектыр щІы-

налъэм зэрыщыпхагъэкІым. - Гъуэгур кумб-лъэмб имы-

Іэу, захуэу щытыныр, автомобилхэмрэ лъэсрыкІуэхэмрэ я лъагъуэхэр, зэпрыкіыпіэхэр наіуэу къыхэгъэщхьэхукіыныр, нэхуу къэблэныр - а псоми цІыхухэм я шынагъуэншагъэмкіэ мыхьэнэшхуэ яіэщ. Шынагъуэншэ икІи фІагъ зиІэ гъуэгухэр щІыныр къалэн нэхъыщхьэхэм ящыщщ. Шынагъуэншагъэр къызэгъэпэща хъун папщІэ гъуэгу километри 8,5-м щІигъум бордюрэхэр щагъэувынущ, лъэпкъ пщалъэщІэхэм хиубыдэу лъэс зэпрыкіыпіэ 24-рэ Т.7 светофорхэмкІэ къызэрагъэпэщынущ, гъуэгум зэрыщызекІуэ хабзэр къызэпызыудхэм сурэт, видео ятезых Іэмэпсымэхэу 50 ягъэувынущ, автогъуэгу километр 30 зыхуей хуагъэзэнущ, - жиlащ Дыщэкlым.

Езауэ Анзор и псалъэмакъыр триухуащ сабийхэм гъуэгу-транспорт фэбжь ямыгъуэтынымкІэ профилактикэ морскэ крайхэм. центрым и лэжьыгъэм.

Ягъэјэпхъуэ плошалкэм и фіыгъэкіэ гъуэгухэм шынагъуэншэу зэрызыщыІыгъып-хъэр сабийхэм къыщащІэ еджапіэхэм. Зи школ кіуэгъуэ мыхъуахэр зэкіуаліэ іуэхушіапІэ 91-м щагъэуващ гъуэгу хабзэхэм щыхурагъаджэ площадкэхэр, утыкуищым папщІэ Іэмэпсымэхэр къащэхуащ икІи абыхэм профилактикэ лэжьыгъэхэр шрагъэкІуэкІынущ, жиІаш министрым.

Кульбицкая Валентинэ зэпкърыхауэ къытеувыІащ «Расставь приоритеты!» социальнэ Іуэхугъуэм и мурадхэмрэ Іэмалхэмрэ, абы и фІыгъэкІэ сабийхэми балигъхэми гъуэгухэм зэрызыщаІыгъыпхъэр къызэрыгуэкІыу икІи удихьэхыу къызэрашТэм.

Сэ Къэбэрдей-Балъкъэрым сыкъыщалъхуащ икІи си дежкіэ мыхьэнэшхуэ иіэш мы проектыр мыбы къэсшэным Жыджэру къытхыхьэхэм я фІыгъэкІэ республикэм щыпсэухэм къащІэ гъуэгу зэблэкІыпІэхэм къызэрымыкІуэ шытыкІэхэр къышымыхъўн папшіэ шіапхъэхэр.

Гъуэгу-транспорт къэхъу къашІэхэм я нэхъыбэр пы щащ цыхухэм шыіэныгъэ зэрахэмылъым. Рулым дэсхэм я процент 50-м кърадзэркъым сфетофорым и гъуэжь плъыфэр къызэрыблэу уежьэн зэрыхуэмейр. Дэ фыкъыхудоджэфигъащІэр зэрынэхъапэм фегупсысыну, псынщІзу зичауэ гъуэгум бжьыпэр щызыІыгъыр къэгъэлъэгъуэныркъым нэхъышхьэр – атІэ псори шынагъуэншэу зэблэкІынырщ, - къыхигъэщащ Куль-

2022 гъэр Урысейм и лъэпкъхэм щэнхабзэ хъугъуэфІыгъуэхэм я илъэсу зэрагъэувам къыхэкіыу дэ ви деоролик дгъэхьэзыраш. Абы хэт цІыхубэ таурыхъхэм я персонажхэм рулым дэсхэмрэ лъэсхэмрэ гъуэгум зэрыщызекІуэ хабзэхэр ягу къыщагъэкіыж. 50 гъэхэм шыіа ми лицэ фащэ зыщыгъ аниматорхэм Урысейм и шІыналъэ 15-м щагъэлъэгъуэнущ регулировшикым и «къафэ» икlи сабийхэмрэ абыхэм я адэанэхэмрэ гъуэгу зэхэкІыпіэхэм хабзэр зэрыщыгъэзэщІапхъэм яхутепсэлъыхьынущ, къаблэ пкъыгъуэхэр къызытещ сувенирхэр хуагуэшынущ. Къыхэдгъэщынщи, фащэ хужь зыщыгъ милицэм и теплъэр езы сабийхэм къыхахаш - сабий тхы лъым къышыхьа дядя Стёпэр ягу къегъэкіыж икіи дзыхь хуащІри.

Мэкъушэ Руслан жиlащ гъуэгухэм шынагъуэншагъэр КЪЫЩЫЗЭГЪЭПЭЩЫНЫМ ГУЛЪЫ тэшхуэ зэрыхуащІыр.

- Ди дежкіэ мыхьэнэ иіэш цІыхухэм я псэукІэр, псом хуэмыдэу транспорт зекlуэкІэмрэ гъуэгу щытыкІэмрэ, ефіэкіуэным икіи зиужьыным. Си фІэщ мэхъу зэман куэд дыди дэмыкІыу проектым кърикІуам дриплъэжу «Расставь приоритеты!» Іуэ хум жыджэру дызэрыхэтынур, дыщІигъужащ абы.

Пресс-конференцым кІэухыу абы хэтахэм къыхагъэщащ мы Іуэхугъуэр гъуэгу зэблэкІыпІэхэм шынагъуэн шагъэр къыщызэгъэпэщыным мыхьэнэшхүэ зиІэ и Іыхьэ зэрыхъунур.

Гъуэгум щызекІуэхэр сакъыныгъэм къыхуеджэным хуэунэтІа Іуэхухэр онлайн, офлайн мардэхэм тету гъэмахуэмрэ бжьыхьэмрэ щекlуэкІынущ Урысейм и щІыналъэ 15-м: Новгород Ищхъэрэ областым, Башкортостан, Къалмыкъ, Къэбэрдей-Балъкъэр Адыгэ, Мордовие, Алтай республикэхэм. Брянскэ. Псков скэ, Кострома, Челябинскэ, Новосибирскэ Иркутскэ областхэм, Хабаровскэ, При-

КЪАН Мырзэ.

Кіуэкіуэ Казбекрэ Бобылёв Валентинрэ тепсэлъыхьащ православнэ члисэхэм

Прохладнэ къалэ округым щыщы Іам КъБР-м и Іэтащхьэ хухэр. А мемориалым пэ-Кіуэкіуэ Казбек хуэзащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и православнэ члисэхэм я Іэтащхьэ Бобылев Валентин.

РЕСПУБЛИКЭМ и Іэтащхьэм къэр Республикэр къызэрызэнэ диным итхэм иджыпсту ди щІыналъэм щыІэ зэгурыІуэгъэбыдэнымкІэ, ціыхухэр фіым хуэущиинымкіэ, щіэблэр тэмэму гъэсэнымкіэ куэд зэрызэфіагъэкІыр, цІыхухэм я зэхэщІыкІыр яхъумэурэ хэкІуэдахэм я фэе къэІэтыным ахэр жыджэру зэрелэжьыр. ЗэlущІэм гулъытэшхуэ щыхуащ ащ апхуэдэ зэдэлэжьэкІэм зегъэубгъу-

нымкіэ щыіэ хэкіыпіэщіэхэм. Псалъэмакъым къыхэщащ зэlузэпэщ ящіынущ, ухуэны-Бахъсэн къалэм дащІыхь православнэ члисэр нагъэсын па- плъэм езэгъыу.

Дунейм щыхъыбархэр

ЦІыхухэм я сэбэп зыхэлъхэм тращ ыхь

Урысейм социальнэ Іуэхущіапіэщіэ иіэ хъуащ - Путин Владимир бадзэуэгъуэм и 14-м Іэ тридзащ Пенсэ, социальнэ страхованэмкІэ фонд къызэгъэпэщыным теухуа указым. УФ-м и Пенсэ фондымрэ

Социальнэ и лъэныкъуэкІэ цІыхухэм къащхьэщыжынымкІэ и фондымрэ зэхагъэхьэжри, зы къулыкъущ ап ющ ауэ аращ. ЦІыхухэм я сэбэп зыхэлъхэрщ зытращІыхьар зэхъуэкІыныгъэхэр къыхэзылъхьахэр. Правительствэм зэрышыжа!амк!э. ар күэд щіауэ ячын хуея лъэбакъуэщ, сыту жыпіэмэ а Іуэхущіапіитіми я къалэныр зыш – цІыхухэм защІэгъэкъчэнырш. Апхуэдэч шышыткіэ, къэрал дэіэпыкъуныгъэ зыгъчэтын хуейхэм я Іуэху зэфіагъэкіын папщіэ зэ зы Іэнатіэм, зэм адрейм зыхуагъазэу щІыдэтын щыІэкъым.

Къэрал Думэм Социальнэ политикэмкІэ и комитетым и унафэщІ Нилов Ярослав зэрыжи амк Іэ. Урысейм социальнэ казначействэ къышызэгъэпэщыным хуэунэтІа лэжьыгъэм и зы Тыхьэу аращ зэрызэхагъэхьар. фондхэр КъищынэмыщІауэ, абы и фІыгъэкІэ цІыхухэм зэрызыщІагъакъуэ мылъкур 2025 гъэм ирихьэлІзу хуэдэ зырэ ныкъуэкІэ нэхъыбэ яхуэщІыну къелъытэ политикым.

Ядернэ Іэщэр игъэунэхункіэ мэгузавэ

Дунейм и къэрал куэдым я гулъытэр Украинэм кіуэкіхэм хуэгъэзауэ щытыху, Европэм километр мин бжыгъэкіэ пэіэщіэ Корее

Ищхъэрэр яужь итщ и ядернэ програм мэм зегъэужьыным.

МЫ ИЛЪЭСЫР къызэри хьэрэ КНДР-м игъэунэхуащ ракетэ 31-м я лъэщагъыр икІи ядернэ полигоныр зэфlэyвэжыным яужь ихьащ. Абы хуабжьу егъэгузавэ я гъунэгъу щІыналъэхэри а къэралыр зыхуэдзэлашхэ нэгъуэщ хэкури. «Пхеньян и ядернэ Іэщэм и къарур умыщІэххэу игъэунэхуныр зыхуэІуа щыІэкъым», жиlащ США-м Корее Ищхъэрэмкіэ и ліыкіуэ хэха Ким

Мы мазэм и пэщІэдзэм къэралым Япон тенджызым зэуэ ракети 8 щиутІыпщащ икІи США-ри, Корее Ипщэри, Япониери абы хуабжьу къигъэгубжьащ.

Езы Кореем и мурадхэм я гугъу щищІкІэ трегъэчыныхь ядернэ Іэщэ Іэмал имыІэу иІэн зэрыхуейм. «Дэ фІы дыдэу дощ эж Ливиер къагъэдајују а јэщэ шынагъурр зэгъэпэщыным къыпагъэкlayэ зэрыщытар. Ауэ США-м абы щхьэкІи къигъэнакъым а къэралым теуэни, арэзы къадэхъуу дэзычыхауэ щыта Каддафи Муамар Іуихыни», - жеlэ

Бадзэуэгъуэм и 19,

♦Мамкъут зыдэлъ хьэлывэм и дунейпсо махуэщ

♦1942 гъэм Къардэн Къубатий Берёзовскэ куейм фашист кхъухьлъатит къыщри-

Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым

зэритымкІэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу щыщытынущ, піалъэ-піалъэкіэрэ уэшх къыщешхынущ. Хуабэр махуэм градус 20 - 21-рэ, жэщым гра-

еужьэрэкіыу дус 17 – 18 щыхъунущ.

Бадзэуэгъуэм и 20, *бэрэжьей*

Вэрокъуэ Залым сымэ.

гъуэ лъэхъэнэм зэрызыхуагъэзырым те-

э нсэүнэ-к

КъБР-м Ягъзува уасэхэмрэ псэупІэхэм

кІэлъыплъынымкІэ и къэрал комитетым и

унафэщіым и къалэнхэр піалъэкіэ зыгъэ-

защІэ Мэкъуашэ Алим, «Газпром межре-

гионгаз Нальчик» ООО-м и генеральнэ

директор, «Газпром газораспределение

Нальчик» АО-м и гъэзэщ ак у унафэщ І

Гъэплъыгъуэ лъэхъэнэм хуагъэхьэ-

2584-рэ. Мы зэманым ирихьэл эу псэуп э

фондыр бжыыхьэ-щІымахуэ лъэхъэнэм

хуэхьэзырщ процент 60-кІэ. ЖКХ-м и

зяйствэмкІэ и министр Бэрбэч Алим,

♦Тортым и дунейпсо махуэщ **♦1561 гъэм** Идар Темрыкъуэ Гуащэнэ чыристан ипхъу диныр кърагъэщтащ, Марие цІэри фІащащ.

♦ 1927 гъэм къалъхуащ къэрал. парт лэжьакіуэ, политик Къущхьэ Гъумар. **гъэм** къалъхуащ **♦ 1938**

къэрал, жылагъуэ лэжьакіуэ, егъэджакіуэ, философие шІэныгъэхэмкІэ доктор, техникэ щІэныгъэхэм я кандидат Хъурей Феликс.

♦ 1938 гъэм къалъхуащкІэ са-

бий усакіуэ Афізунэ Лиуан. **♦1938 гъэм** къалъхуащ усакІуэ, драматург, АР-м гъуазджэхэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакІуэ, Адыгейм и цІыхубэ тхакіуэ Къуникъуэ Налбий. **♦ 1947 гъэм** къалъхуащ экономикэ щІэныгъэхэмкІэ кандидат, Кубанми АР-ми щ Іэныгъэхэмкіэ щіыхь зиіэ я лэжьакіуэ, ЩІДАА-м академик.

РАЕН-м, Нью-Йорк академием хэт Тірахъуэ Энвер. **гъэм** къалъхуащ КъБР-м и ціыхубэ сурэтыщі, Урысейм ХудожествэхэмкІэ и академием хэт СэвкІуий Хьэ-

♦1973 гъэм къалъхуащ къэполитикэ лэжьакіуэ рал. КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ

Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, Налшык пшэр техьэ-текІыу шышытынуш. палъэ-палъэкіэрэ уэшх къыщешхынущ. Хуабэр махуэм градус 20 – 21-рэ, жэщым гра-

Зыгъэхьэзырар Ж**ьЭКІЭМЫХЪУ Маринэ**щ.

дус 17 – 18 щыхъунущ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Казбек

Нэхъыжь кіэлъыджэркъым - кіэлъокіуэ.

Икъежьапіэр ехъумэ

хуэхьэзыру щытыну.

Урысейм и промышленнэ Іуэхущіапіэхэм иджыпсту я къалэн нэхъыщхьэр хамэ къэралыгъуэхэм кърашу щыта хьэпшыпхэмрэ Іэмэпсымэхэмрэ я піэм иувэн къыщіагъэкіынырщ. Санкцэхэр къыдащіыліэн щыщіадза лъэхъэнэм елъытауэ иджыпсту Іуэхур и пэкіэ мэкІуатэ. Къэбэрдей - Балъкъэрыр ящыщщ къэралым яхуигъзува къалэнхэм жэуаплыныгъз хэлъу бгъздэт шІыналъэхэм.

СОВЕТ лъэхъэнэм ди республикэм щылажьэу щыта заводышхуэхэм я лъабжьэр хъума хъуащ икІи абыхэм я дэтхэнэри мы зэманым хущокъу а зи гугъу тща хамэ къэрал хьэпшыпхэм нэхърэ зыкІи мынэхъ Іей, уеблэмэ куэдкІэ нэхъыфІ технологиещІэхэр къызэрагупсысынымрэ ахэр ди промышленнэ ІуэхущІапІэхэм къызэрыщагъэсэбэпыным-

Ди нэхъыжьхэм фІыуэ ящІэж Май къалэм дэт «Севкаврентген» заводым (иджы «Севкаврентген - Д» ООО) кърихьэлІэу щыта лэжьыгъэр зыхуэдар. Сыт хуэдэ зэхъуэкІыныгъэхэр иужькіэ къэхъуами, заводым лъэлъэжыпіэ зригъэхуакъым, иІэр ихъумащ, къэунэхуа Іуэху зэхущытыкіэшіэхэм я нэхъыфіхэм хуэдэу зыхигъэзэгъаш.

Мыбы къыщ Іигъэк І медицинэ технологиехэмрэ Іэмэпсымэхэмрэ, абыхэм пкъралъхьэ пкъыгъуэхэмрэ Урысейм щекІуэкІ гъэлъэгъуэныгъэ нэхъ инхэм хэтщ икІи нэхъыфІ дыдэхэм хабжэ.

Ди къэралым и щіыналъэ куэдым щіэупщіэшхуэ щаіэ хъуащ «Сабийхэм я узыншагъэр егъэфlэкlуэн, иджырей дунейпсо мардэхэм тету абыхэм Іуэхутхьэбзэхэр яхуэщІэн» къэрал проектым хиубыдэу мы ІуэхущІапІэм къыщІигъэкІ Іэмэпсымэхэм. Къапщтэмэ, 2021 - 2022 гъэхэм Урысейм и щІыналъэ куэдым Іэмэпсымэ зэмылІэужьыгъуэу 30-м нэблагъэ ирагъэшащ, адэкіи и зэфіэкі псори ирихьэліэнущ къыщІигъэкІ медицинэ технологиехэр егъэфІэкІуэнымрэ ахэр щащэ утыкухэм щІэупщІэ щаІэнымрэ.

Къэралым и медицинэ ІуэхущІапІэхэр дунейпсо мардэхэм тету узэдыным ехьэл а программэм УФ-м и щ ыналъэ псоми гъуэгу щегъуэт. Абы хиубыдэу къалэ сымаджэщхэмрэ поликлиникэхэмрэ, жылагъуэ амбулаторэхэм, фельдшер - акушер ІэнатІэхэм щагъэув УЗИ Іэмэпсымэхэр, рентген, МРТ, ИВЛ аппаратхэр, нэгъуэщІхэри.

Медицинэ Іуэхущіапіэ зэпэщхэр диіэным телэжьэну зыхуагъэфэща промышленнэ ІуэхущІапІэхэм хабжэ «Севкаврентген - Д» ООО-м и зэфІэкІым хегъахъуэ: линиещіэхэр еутіыпщ, къыщіигъэкі іэмэпсымэ лізужьыгъуэхэм иджыри хигъэхъуэну и мурадщ.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Къэбэрдей-Балкъэр Республикэм ЩэнхабзэмкІэ и министерствэм, «КъБР-Медиа» къэрал кІэзонэ ІуэхущІапІэм, КъБР-м и Журналистхэм я союзым, «Кабардино-Балкарская правда» «Адыгэ псалъэ», «Заман», «Советская молодёжь», «Горянка» газетхэм, «Литературная Кабардино-Балкария», «Іуащхьэмахуэ», «Минги-Тау», «Солнышко», «Нур», «Нюр», журналхэм, «Къэбэрдей-Балъкъэр» ВТК-м, «КъБР-инфо» хъыбарегъащІэ агентствэм, «Эльбрус» тхылъ тедзапіэм я лэжьакіуэхэр «КъБР-Медиа» къэрал-кіэзонэ іуэхущіапіэм и къудамэм и ІэщІагъэлІ пажэ Къебакъ Викторие Мухьэдин и пхъум хуогузавэ абы и дэлъху Къебакъ Руслан Мухьэдин и къуэр зэрыліам къыхэкіыу.

Хъыбар гуапэ

Зи тхыгъэхэр щІэин телъыджэ

Тхакіуэ, егъэджакіуэ, щіэблэм щіэныгъэ егъэгъуэтыным зи гъащіэр щхьэузыхь хүэзыщІа КІэрэф Мухьэмэд къызэралъхурэ илъэсищэ ирокъу

КІэрэф Мухьэмэд Жанхъуэт и теухуа хъыбари щыІэщ. къуэр 1922 гъэм бадзэуэгъуэм и 16-м Шэджэм щІыналъэм хыхьэ мылъку хъурэ?» повестхэр нэхъ Щхьэлыкъуэ къуажэм къыщалъ- зытеухуар гъэсэныгъэ Туэхурщ, хуаш. Абы и Іэдакъэм къыщіэ- къыдэкіуэтей щіэблэр тэмэму кlaщ «Ліыжь хъыбархэр», «Адэ къэгъэхъун зэрыхуейрщ. щІэин мылъку хъурэ?» повестхэр. Дунейм къытемыхьэу къэвестхэр, рассказхэр и эщ.

Ауэ и Іэдакъэщіэкіхэр утыку ухуэзэмэ къэпціыхужыным хуэкъыщрихьар и ныбжьыр хэкІуэ- дэу уегъэлъагъу. Зытепсэлъыхь тауэщ. Зэрагуэтэжымкгэ, зауэ зэманым ихъумэн мурадыр иlэу Сэфаррэ и тхыгъэхэм къыщи-абы и тхыгъэхэр щызэхуэхьэса гъэщ! дунейм, щыуэгсым я тетрадхэр щІым щІитІауэ щытащ, теплъэр тхыгъэхэм зэрахиухуазауэр иухмэ, къищтэжыну. Ауэ и нэм уигу къагъэк Эрнест Хеминлэжьыгъэхэр къыхуэгъуэтыжа- гуэй и «ЛІыжьымрэ тенджызымкъым. Иужьы уэк и, тхак уэм и рэ» повестыр. Хемингуэй и тхытхыгъэшхуэхэр игъэсыжауэ, зэ- гъэм хэт ліыжьым и гъащіэм ман дакіа нэужь, езы Кіэрэфри тенджызым увыпіэшхуэ зэрыабы хущіегъуэжауэ зэрыщытам щиубыдым хуэдэу, Кіэрэфым и

«Лъэужь е ліэужь», «Адэ щіэин хэтщ мэзыр.

КІэрэф Мухьэмэд и тхыгъэ нэ-

хъыфІхэм ящыщщ «ЛІыжь хъынауэ, нигъэсыну зыхунэмыса по- бархэр» зыфІища повестыр. Абы хэт ліыхъужь Сэфар нэгум къы-Мухьэмэд пасэу тхэн щіидзащ. щіэгъэхьэгъуафізу, нэіурыту, Іуэхүгъүэхэр тыншу уи фІэщ ещІ.

шиф сымэ гупсэхуу зэпкърахауэ дэ мы тхыгъэр къыщіыхэтхам щытащ КІэрэф Мухьэмэд и тхы- нэгъуэщІ зы щхьэусыгъуи иІэщ. гъэхэр. Абыхэм къызэрыхагъэ- ЩІым ехьэлІа гупсысэхэр, цІыщамкіи, зи хъэті зиіэж тхакіуэу хухэр нобэ зэрыувэжа щытыкіэр Мухьэмэд дунейм зэрытетам шэч

хэлъкъым. КІэрэф Мухьэмэд зэдзэкіакіуэуи щытащ. Урыс классикхэм я ІэдакъэщІэкІхэр езым къригъэзэгъауэ адыгэбзэм иригъаджэ сабийхэм яригъэцІыхурт, яригъащІэрт.

пащхьэм итлъхьэ рассказыр мыгъэсами, тхакІуэм абы Іуэтэкіэкіэ повесть жанрым изагъэу иухуэну зэрыщытам шэч хуейщ. хэлъкъым. Абы и щыхьэтщ «Гъа-

ліыхъужь Сэфарым и гъащіэм щіэм и хьэзабхэр» псалъащхьэ хуищly, «Емыкly» фіэщыгъэ Сокъур Мусэрбий, Елгъэр Ка- къызэрыхуигупсысыжари. Ауэ мы тхыгъэ кіэщіым къыхэщу зэрыщытырщ. Зэманым зихъуэжми, цІыхум и гупсысэр, дуней тетыкіэр къызэрынэ-жырщ. ЦІыхугъэр, напэр, захуагъэр зыхъуэжыфын зэмани, компьютери, техники зэрышымы Іэрш.

Мы тхыгъэм еджэну дэтхэнэми Дэ нобэ щ Іэджык Іак Іуэхэм фи езым и гупсысэ гуэр къыхихыжынущ. Ауэ зы гукъеуэ диІэщ. япэу къытеддзэу аращ. Ар ни- Тхыгъэ щІэщыгъуэхэр зи къалэмыпэм къыщіэкіа тхакіуэм ей къыпищэну, и къегъэжьэкіэ, гуэри урысыбзэкіэ зэрадзэкіауэ щыІэкъым. Ари гъэзэкІуэжын

зы теуэгъуэщ, жыжьэжкъым. Мыбы ущыш-

хакъым уэ. ГъуэгущхьэІум лъэбакъуэ тІощІ-

НАФІЭДЗ Мухьэмэд.

ЩІым и гъунэгъу цІыхурщ укъэзыгъэпэжынур. (Пэж гъэунэхуа)

КЪЭРАЛ унафэкІэ япэу къызэрагъэпэщахэм ящыщ совхозышхуэ гуэрым плъакіуэ щы ауэ Щыхьымрэ Ладинрэ Бешто щыб къикІыжырт. Ялъэгъуахэм тепсэлъыхыжырт. Нэхъыбэрэ тепсэлъыхыжыхукІи, къагурымыІуа икІи зыщІэмыупщІа Іуэхугъуэ куэд къызэрынам гу лъатэжурэ нэхъри хущ егъуэжырт зэрепіэщіэкіам.

Хъуакъым ар, иджыри зымахуэ дыщыІэн хуеящ, - жиІащ Ладин.

- Махуипщікіэ ущыіэми аращ ар. Дагъэлъагъуфынур дагъэлъэгъуащ, къыджаІэфынур къыджа ащ. Адрейр до ди Іуэхужщ.

Хьэуэ, Ладин, абыхэм дэрэ дызэхуэдэкъым. Іуэху мыублэ блэ хэсщ, - жи. Абыхэм ящіэ а блэр дэндей хэсми. Ирикіуащ а гъуэгум. Дэ иджыри щІэддзэн ди гугъэ къудейуэ аращ. А тіур щхьэ зэбгъэщхьрэ? Абыхэм дагъэлъэгъуар къайхъулІа, хьэзыр хъуаращ, ахъумэ ар къазэрехъулІа щІыкІэмрэ лъэпощхьэпоуэ хэлъамрэ дэ тщІэркъым. Пэжт икіи, арщхьэкІэ Ладин а псом егупсысыну хуейтэкъым, ар зыхуейр щІидзэу Іуэхур псынщІэпсынщізу зэфілудыну арт. Щыхьымрэ Ладинрэ зэрыцІыкІурэ зэныбжьэгъут, зы къуажэ - Псынэкъуэ - жылэжьым щалъхуат, «Псынэкъуэкіэ» зэджэ совхозым и лэжьакіуэ нэхъыфіыіуэхэм ящыщт. Ладин и щхьэм жьы тіэкіу щызепщэу піэрэ хужыпіэну піащіэрыгупсысэт - цІыху псынщІэт икІи щІэхырыужэгъўт - езы дыдэм и фіэфіу зыщійдза іуэхури и кіэм нимыгъэсу хыф Іидзэжын щхьэк і зыри къуитынутэкъым, нэгъуэщІым химыгъэзыхьмэ. Щыхьым и хьэл-шэнхэр абы и зэгъэдзэк арат, Щыхьым хэлъадэхэжыж лъэпкъ хэмылъу ціыху зэпіэзэрытт, гупсысэ гъэтіыса, гупсысэ тІыгъуа иІэт, піащіэртэкъым, ауэ зыщіидза Іуэхур ерыщу икіи гупсэхуу и кіэм нимыгъэсу къанэртэкъым. ТІури цІыху хьэлэлт, къуаншагъи ялъагъу хъуртэкъым. Хьэл-щэнкіэ зым хущыщІэр адрейм зэрыщигъуэтыра хъунт, я къэрал Іуэхушхуэти, я егупсысыкІэр зэтемыхуэмэ, зэгурымы уэжынк і эхъунут.

Уэрэ дэрэ университет къэдухащ, Ладин, къыщ Іигъуащ адэк Іэ Щыхьым, - агрономиери, зоотехниери, механизацэри дощІэ, дримылэжьэфыну зы мэкъумэшыщІэ машыни щыІэкъым. ИкІи иджыри къэс дрилэжьащ. АбыкІэ дыхуэгъэзащ Іуэхум. Дэ дымыщІэр зэранрэ лъэпощхьэпорэ къытхуэхъуну хэлъращ. Псалъэм щхьэкіэ, гупсысэ пхэнжкіэ унафэ мыхъумыщІэ гуэр къытхуащІыжмэ е хабзэкъым жаІэрэ делагъэ къытпаубыдыжмэ - итІанэ зэІыхьащ. Аращ сэ сызыщышынэр, ахъумэ нэгъуэщІкъым. Абы щхьэкІэ зэ закъуэ дайупщІати, «да, конечно, не легко было», жаlа фіэкі, и щхьэ трачакъым. Дауэ апхуэдэхэм зэрыфіэкіар? Хьэмэ езыхэр хабээ щхьэхуэ гуэркІэ лэжьа?. Мис аращ дэ къэтхутэн хуеяр, нэхъыбэу.

Уэрэ сэрэ дызумыгъэщхь. Сэ сылэжьакъым икІи сылажьэркъым, уэ пхуэдэу. Лажьэхэм я командиру сыщыту аращ. Уэ уахуэувын бдакъым. Тыншщ, Щыхьым, зауэ щыпщІэркъым, ахъумэ уэри укомандирынт, дыхьэшхащ Ладин.

- Уа, уэ угушы Тэурэ сэри сыбгъэхьэулей уэ ара, хьэмэ мы зи ужь дит Гуэхур уи ф Гэщ? СимыфІэщмэ, сыкъакІуэрэт абы нэс, бензин згъэсу, ауэ иджыри сочэнджэщ. Ари хъунщ, къызжеlэт, ди адэм я адэжхэм ягъэкІуэдыжа щхьэзакъуэрылажьэ псэукІэм дэ дауэ дезэгъыжыну? ЗикІ схузэхьэлІэркъым ар сэ. Сытым ещхь дыхъуну? Илъэс хыщІкІэ дикІуэтыжыну ара?! Щыхьым куэдрэ егупсысын хуейт и ныбжьэгъур къызэреупщам, къызэреупщІаратэкъым, хэбгъэзыхьмэ, къыгурымыlуэр - къыщlеупщlарат. «Зи джэгукlэр зэlыхьа сабий цlыкlухэм хуэдэу, щlэрыщlэжу сыт хуэдизрэ къытегъэзэжын хуей а зы псалъэм? - зэгуэпырт. - Хьэмэ ауан сыкъищју ара? Е нэхъыбэрэ зэхихыху, нэхъ и фІэщ, и псэм нэхъ хэпща хъуну и гугъэ? Итlани къытригъэзэжырти жиІэрт езым къызэрыгуры-Іуэр, Іэдэбу. ЗэрыжиІэри а зы псалъэ дыдэхэрат: гукіэ ящіат. Ящіэнтэкъэ, апхуэдизрэ щагъэныщкіукіэ. Лэжьэкіэщіэм и уставыр езы дыдэхэм зэхалъхьа фІэкІ пщІэнтэкъым, абы щытепсэлъыхьым и деж. ИкІэм-икІэжым, Ладин гуэрыр, телъыджэу къызэрагъапцІэр къызыгурыlуэжа цlыхум хуэдэу, и пащlэкlэ

щіэгуфіыкіырти, аргуэру щізупщіэрт.
- Уа Щыхьым, ар сэри къызгурыіуащ, аракъым сэ сыщоупщар. Дэ дауэ дыхъуну?! Дыкъызэралъхурэ дызэса псэукіэми, лэжьэкіэми, шхэкіэми ди щіыб хуэдгъазэрэ щхьэхуэ зытщІыжмэ? Уэ уи псэм дауэ къезэгърэ ар, уи гум дауэ къищтэрэ? Сэ зыгуэрым и хьэнтхъупс шыгъу лей хэзмыкІутэу, и лошкІэ фІэзмыгъэпщкіуу ди закъуэ дытіысу дауэ дышхэ-

ну? Сыт къытхужа энур? Япэхэм щыІауэ щыта щхьэзакъуэрылажьэм йомыгъэщхыж иджырей ди Іуэхур. Абы щыгъуэ щІыр бзыхьэхуэ-бзыхьэхуэу гуэшати, щхьэж езым и щІы бзыхьэхуэр ищэнуми итынуми хуитт, лыщІэ къищтэу къригъэлэжьынуми езырат унафэщ ыр. Зи щыр къызыхуэмылэжьыж къулейсызхэм я щіы вакъапхъэ тіэкіухэр зылъэкіым зэщіикъуэрт, зыбгъуридзэжырти махуэпщІэкІэ е илъэсыпщіэкіэ къищта ліыщіэхэм къаригъэлэжьырт. Абы щыгъуи ліыщі у игъзувыжыр а зи щіыр къызы Эщіигъэк Іа тхьэмыщк Іэхэрат. Абы и дэмыр къызэри Іэтын Іэмал. Икіи Іэмалыр

ЕмыкІу

сымэхэри зыбгъэдэлъыр езырат. Абы щыгъуэ хэлъщ. ЦІыхур абы тэмэму хуэгъэушын, щыІа шхьэзакъуэрылажьэ псэукіэр ціыхур зэрызыгъэтхьэлэ, нэхъыбэр къулейсызыгъэм хуэзышэ хабзэти - аращ ди адэхэм а хабзэр щІагъэкІуэдыжар. Абы къэгъазэ иІэжкъым, дэри, илъэс хыщІ дэнэ къэна, зы махуэкІи дикіуэтыжыркъым, япэкіэ докіуэ ахъу. Иджы щІыр цІыхубэ псоми яйщ, къэрал мылъкущ, къэралми ехъумэ, зи къарукіэ, зи пщіантІэпскІэ хьэлэлу телэжьыхьым ейщ. ЛіыщІэ къащтэнуи хуитыжкъым, ліыщіапіэ ихьэни щы і эжкъым. Ціыху пщіантіэпсри къэралым ехъумэ. Зым и пщіантіэпс адрейм зэришхын Іэмал щыіэжкъым. Щіым зэрелэжь Іэмэпсымэхэри зэрагъэпшэр хущхъуэхэри къэрал мылъкущ. Зыри дыкъыхуэткъым лэжьэн фІэкІ. Арщхьэ-кІэ куэду зэдэлэжьэным хэлъ фІагъхэм нэмыщІи ныкъусаныгъэшхуэ къихьу щІидзащ - лэжьакІуэбэм зыщыгугъыжын хьэлыр къащтащ. Зыр зым щыгугъыжурэ, Іуэхур Іэпэдэгъэлэл мэхъу, щІыр мыхьэнэншэу мэкіуэд. Ар пшэч хъужыну-къым адэкіэ! Псалъэм щхьэкіэ, сэ схуэшэчыжыркъым. Сыхуейкъым апхуэдэу сылэжьэну афіэкі. Хэбгъэзыхьмэ, къуаншагъэшхуэ къыхыхьэнкІэ хъунущ ди Іуэхум, дяпэкІи апхуэдэу дызэхэтмэ - куэдым къалэжьар я нэфІ зыщыхуэ гуэрым кІэщІатхэрэ - лІыхъужьыціэ фіащу, ліыхъужьыр ди куэду, итіани ерыскъым тхухэмыгъахъуэу...

псори абыкіэ зэфіэкіыну ара уи гугъэр? - зэ- пціэркъым. пиудащ Ладин ныбжьэгъум и псалъэр.

Шхьэзакъуэрылажьэ жумы эххэ аф эк ар къезэгъыжыркъым. НэгъуэщІ мыхъуми зэныбжьэгъугьэри зыкіи къыщіэмыщхъуэу щхьэхуэрылажьэ жыіэ. Щхьэхуэу улэжьэныр, псэухэрт. Ауэ иджы зи ужь ит Іуэхур Іуэхущіэт, уй къалэныр щхьэщыхыпіэ имыіэжу белджылыуэ, хъуари мыхъуари къыбдалъагъуу, къэблэжьари къыплъысыжу - лІо, къуаншагъэ апхуэдэу улэжьэну?!

Къуаншагъэкъым, ауэ хьэзабщ. Сыт зыщІэзукІыжынур, къыстрилъхьар? Псоми са-

декъумэ, нэхъ къызощтэ сэ. - Къыптрилъхьаращ, псори гъэбелджылауэ, щхьэж и жэуапыр езым итыжу улажьэмэ, уи щхьэм къылъысри къэралым епт хъерри

нэхъ берычэти нэхъыби хъунущ. - Иджы къыслъысми срокъу сэ. Сыт сыщІэнэпсеинур?

Мис иджы а умыдэ ипэрей щхьэзакъуэрылажьэм нэхъри унэхъ Іеижщ уэ. Сыт сэ срокъу жыхуэпІэр?! Уэ урикъукІэ зэфІэкІрэ? Уэ урокъу, дауи. Емыкіу дыдэтэкъэ уэри уримыкъуну?! ЩІым уелэжьу, къытепхыр пхуримыкъужу. Уэ урокъу, къуолыж, ухуеймэ, мис машынэ щіэрыпси уисщ, фіыкіэ зыухуэ. Ауэ рабочэхэмрэ къалэдэс ІэщІагъэлІхэмрэ я псэукіэр умыщіафэ щхьэ зытебгъауэрэ? Шэ литр щхьэкІэ очередым зэрыщытыр, ари шэ кіэкъинэ фіэіугъуэм иныкъуэкіэ я чэзур мыlэу - банэ щымыlэу командиру ущытыну. Ар зэрырихьэлlэр, лы килограмм дахэ-дахэу махуэ къэс къазэрыхуэмыщэхур умыщІзу ара? Хьэмэ уи закъўэ уй гугъэ а щІым щыгу-

- НтІэ, сыт сыбгъэщІэнур? Си Іыхьэр естынт, яхурикъунукъым ахъумэ. Ладин и иужьрей псалъэхэр гущІыхьэ къышыхъчаш. Щыхьым, адрей псом хуэмыдэу. «Ар дауэ, университет щіэныгъэ зиіэ адыгэліым афіэкі къыгурымы уэу - ар пэжу п эрэ? Хьэмэ гушы-Іэрэ? ГушыІэми, гушыІэкІэ хъуркъым. АфІэкІ псэ узрэ лыхулыпцІэрэ имыІэмэ, дауэ ар иджыри къэс зэрызиныбжьэгъур сэ? Хьэуэ, ар пэжкъым - нэхъри сызэгуигъэпыну арщ», ирикъухыжащ Щыхьым игу къызэлъэlэсар икІи нэхъ щабэу къыщІигъуащ.

ТщІэнуращ, дылэжьэн хуейщ, къэралым щІыр яфІэдмыгъэхьэулейуэ. Апхуэдэу фІэкІ ущымыкомандирыфынукІэ, ди Іэщхьэлъащхьэр дэдгъэхьеи, щІым хуэшэчынур къытедгъэх. Мис аращ тщІэнур. Уэ пщІэрэ ди щІым хьэлэлу, зэкІэлъыкІуэу уелэжьмэ, къуитынур зыхуэдизыр? УощІэ, дауи. И нэхъ мащІэ дыдэу иджы къытетхым хуэдэу зырэ ныкъуэрэ къытекІынущ - ар гъавэуи, лыуи, шэуи, хадэхэкІыуи, пхъэщхьэмыщхьэуи, цыуи Сыт хуэдиз ар къэралым и дежкіэ?! Абы лэжьапщізу къыпэкіуэнур-щэ? Иджы лэжьапщІэу къэтхьым хуэдэу тІурэ-щырэ къэдлэжынфынущ. Хэт абы лъэ быдэкІэ къызэфІимыгъэувэнур, уеуамэ пхуимыудыжу, гъавэжьымрэ гъавэщіэмрэ зэтехуэу, лыжьымрэ лыщІэмрэ зэщІэлъу? Хэт хуэмейр апхуэдэу псэуну? Хэт хуэмейр нэхъыбэ къилэжьыну ЩыІэкъым абы хуэмей. Уэ нэпсей жоІэ. Ар ціыхум къыдалъху нэпсеигъэщ, и природэщ. ИкІи пхухэдзынукъым икІи пхуэгъэкІуэдынукъым, бгъэкІуэди хъунукъым: аращ цІыхум зезыгъэузэщІри япэкІэ зышэри. Ахъумэ, сэ сынэпсейкъым, жиІэрэ цІыхур тІысыжамэ, зы ефІэкІуэныгъи къэмыхъуу, зэфІэсу дыкъыжынт, и ІитІыр зэтедзауэ. Ялъагъу мыхъури ямылъагъужыныр зыхуэкІуэн хуейри нэпсеигъэ хьэрэмращ, дунейр зыуцІэпІыр и мыгуащІэдэкІкІэ нэпсейрщ, ахъумэ нэпсеигъэ хьэлэлыр - лэжьэнкіэ, зи гуащіэдэкікіэ нэпсейр цІыху тэмэмщ, аращ къэралым и щІэгъэкъуэнри; аращ къэралри зылъыхъуэр ипэкІэ хуэмыдэу, щІэрыщІэу цІыхум я жэр-

хуэузэщІын хуейуэ арати, абы къэрал унафэ игъуэтащ. Иджы хъунущ дэ, хэт хузэф эк ынури, хуеймэ щхьэхуэу, хуеймэ зэдзейуэ, хуеймэ псори зэхэту къэдгъэлъагъуэ. Ауэ а лэжьэкіэщіэ псори социалист гуащІэдэкІым япэкіэ ич лъэбакъуэщіэщ, ахъумэ зыкіи дикІуэтыжыркъым, Ладин. Шэм куэдрэ ухэплъэмэ, лъы холъагъуэ, жаlэ. Шэч куэд къытедмыхьэу, Іуэхум и ужь дихьэмэ нэхъыфіщ. Дэ ди ужьым куэд нырикІуэнщ, шэч хэлъкъым: апхуэдэщ Іуэхур. Мис итІанэ белджылы хъунщ мэкъумэшыщіэ гуащіэдэкі жыхуаіэри, щІым уегугъумэ, къуитыжыфыну хъерыр зыхуэдизри. ИгъащІэм зэхэпха, Ладин, щІым зыгуэр къигъэпцІарэ е зыгуэрым и гугъуехь щіым пщіэншэу текіуэдауэ? Мы дунейм теткъым гугъу узэрыдехьар абы нэхъ зытемыкІуадэ лэжьыгъэ лъэпкъ. Си адэм жиІэжу щытащ нартыху дестынэм выгу пщыкіузпщыкіуплі, тажьджэ тету, къыдичу щытауэ. Ар пцІыкъым - пэжщ. Ари машыни, хущхъуи, щхъухьи, сэбрани щымы ву. Дапщэ хъурэ ар? Тонн пщыкіуплі е центнерищэрэ пліыщірэ

ФІыуэ ялъагъу цІыхубзым зэрыхуэусэм хуэдэущ уэ щІым узэрытепсэлъыхыыр, Щыхьым, - жиlащ Ладин, а псалъэмакъым дихьэ-

Ар щхьэ уи жьэм къекіуэрэ, а жыіэпхъа-- НтІэ, дэ щхьэзакъуэрылажьэ дыхъужмэ - джэр?! ЩІыр псоми я анэжщ, и зы бын къигъа-

> АСФАЛЬТ гъузгур нэр темыпы эу. жеин къигъакіуэу машынэм щіеш. Щіеш, щіы дагъэ егъэфэжа фэлъыр иша фІэкІ умыщІэу. «Сытуи фэлъыр кlыхь, сытуи ІэфІу ущІиупскІэрэ, - йогупсыс Щыхьым, - ужеихэнумэ, уигъэжеин къудейщ»

- Хуэму, Ладин! Куэдщ километр 60-р. Зыми дыкъыкІэрыхуркъым, - хуоплъэкІ ар и гъусэм. АтІэми, Бешто лъэныкъуэкІэ укъикіыжу Къэбэрдейм укъыщыкіуэжкіэ, уафэм хъыринэ ущещІэ хуэдэщ. Зэм шытххэм гур маеу щІагъэхуу уаІэт, зэ Іэшхуэ Іэгу лъэщым къыпхуэсакъыу урихьэхыж къыпфіэщіу, уэх лъащіэ бгъуфіэхэм ущіотіысыкі. Макіуэ машынэр, зишэщіауэ, зэгуэрми къзувыі эжыныфи теткъым, дэгущ и моторыр, тыншу мэлажьэ. Хьэфэ шэрхъыдзэхэм ятехъук макъыр тІахъуэ-пырхъ щабэу машынэ кІуэцІми щызэхыбох. Машынэ блэкІхэм я Іэуэлъауэр, чы къурагъ лъэщкІэ мэкъу пыпхъуэм хэуэ-Іам ещхьу, гъутх, гъутх, гъутх - блоцІэфт. Щыхьым и щхьэр къеІэтыжри хуоплъэкІ и гъусэм. «Хьэуэ, Ладин щхьэукъуэркъым, пкъыфІэщ, быдэу шэса хуэдэщ и алащэм», - мэзагъэ и гур. Итlани асфальтым емыплъын щхьэкlэ, лъэныкъуэкІэ зыщеплъыхь. Бжыхьэщ. Гъуэгум и бгъуитІымкІи нэм къиплъыхьыр гъавэ губгъуэ нэщІщ, пхафэщ, илъа псори ирахьэлІэжащ. «Гуэдзыпкъэ, нартыхупкъэ, сэхураныпкъэ, - къелъытэ Щыхьым, - бжьыхьэви явакъым, Іэщи теткъым. Щхьэ ирамыгъэхьурэ Іэщым, мы бжьыхьэ уэфІышхуэм? Іэщри димащІэщ. А диІэ тІэкІури епхауэ, бом щІэтщ! Хэту пІэрэ ар япэу къэзыгупсысар, Іэщыр шхалъэм епхауэ кІэрытын хуейуэ? Еу-уей, щхьэ ди фІэщ мыхъурэ Іэщымрэ щіымрэ зэкіэрыпч зэрымыхъунур? Іэщым ямыутэ щІыр бэв хъуркъым здэщымыІэм Іэщри щыбагъуэркъым. Зыр зым епхащ. НтІэ, шейтІан уджыпІэм хуэдэу, хэкіыпіэ имыіэжу утыкум дыкъинауэ піэрэ? Хьэуэ, иіэщ абы Іэмал, ауэ сыт хуэдэ Іэмал, икіи илъэс дапщэ Іэщри щіыри зэхуэфащэу зэтеувэжын щхьэкlэ, узыхуейр?» -Щыхьым апхуэдэ гупсысэхэм хэтурэ, Ладин машынэ хьэлыгъуанэр игъэкІэрахъуэ-имыгъэкІэрахъуэурэ къэсахэщ гъуэгущхьиплІыр

- Накіуэ, дышхэнщ, нарзан щіыіэ дефэнщи дежьэжынщ, - жиlащ Ладин, - иджы къэнэжар

кІэ нэхъ пэмыжыжьэу сэху къабзэ зэта кхъуэщыныщхьэ унэ къыщытщ. Адэ-мыдэкІэ дэхуа хьэлъэзешэ машынэхэри, машынэ псынщІэ цІуугъэнэ зэмыфэгъу цІыкІухэри, куэд щауэ ямылъагъужа шыф эдзап э пхъэлъантхъуэм епха шитІри, джэшыдзым Іуипхъа хуэдэ, икъухьауэ щызэхэтщ. Уэршэр Ізуэлъауэ, ерыскъы бахъэмэ хуабэ - аращ а унэм и япэ нэщэнэу узыгууэнур. Ауэ умыпащіэ, кіэлъыплъыіуи уэри гу лъыптэнущ мэжа ліэ ліарэ еша-еліауэ абы щіыхьахэр я ныбэм телъэщІыхыжрэ жыджэр-нэщхъыфІэу къызэрыщІэкІыжым. Езы унэми бжащхьэм хуэзанщізу бжьыхь кіапэм и щіыіукіэ щытеіуліащ вывескэ гъумыщіэ: Шхапіэ «Адыгэ іэнэ», - ардыдэр урысыбзэкІи нэм къемэхъэшауэ лэч цІыплъыбзэкІэ тетхэжащ, зыми и жагъуэ ямыщІын щхьэкІэ. Къуажэдэс сурэтціалэ гуэру къыщіэкіынщ зыщіар: художествэхэм я академие дыдэми хузэфІэкІынкъым апхуэдэ нэкъищі лэч зэхэлъхьэкіэ. Сытми и къалэныр гъуэзэджэу егъэзащІэ: зы хьеуани блэкІыфынкъым ар зищІысыр къимыщІэу. Щыхьымрэ Ладинрэ щІыхьащ унэм шхапІэм. Зыри думыгъуэну и кІуэцІри зэгъэпэща чэтэнтепхъуэ хужь зытелъ стюл плимэ зыбгъупщІ, абы хуэфэщэн шэнт, стІол къэс жинт щІыхум дэлъу меню, абдж къабзэ шыгъулъэ зырыз, шыбжий, горчицэ. Зыщышхэ пэшым щхьэхүэү къыпытхэт пщэфlапіэ, іэтхьэщІыпІэ, сабыни напэІэлъэщІ къабзи хуэмыныкъузу. А пэш дыдэм и жьантІэм буфетыр дэщіыхьат. Пхъащіэ іэкіуэлъакіуэ хуэдэт зи ІэщІагъэр: Іейтэкъым. ЖыпІэнурамэ, и кіуэці зэлъыіухыкіэмкіи и къабзагъэмкіи дэтхэнэ зы къалэ ціыкіуми ущытеукіытыхын нутэкъым, и щіыбкіэ думыгъуэіамэ. Нэхъ лъэныкъуэегъэз къафіэщі стіол гуэр и деж тысащ ди гъуэгурыкіуэхэр.

Адыгэ Іэнэ дыдэщ мыр, - жиІащ Щыхьым, менюм хэплъа нэужь. Абы итт лы гъэва, лэпс, лы гъэжьа, лыбжьэ, джэд лыбжьэ, піастэ, кхъуеи зыхэупщіэта хьэнтхъупс, шхурз шатэкіэ зэіыхауэ, балыджэ фіыціэ зыхэупщіэта хьэнтхъупс, ари шхурэ шатэкіэ зэіыхауэ, фІэІугъэ... Ухуеймэ, къундэпсоуи къуатынут, ауэ ар нэхъыбэм яцІыхуртэкъым. Ладин менюри ныбэри къыфІэІуэху хуэдэтэкъым, плъакіуэ-дэіуакіуэ къыщіыхьа фіэкі. И гупэр буфетым хуэгъэзауэ щысти, абы бгъэдыхьэ, къыбгъэдэк ыжхэр нэк і ээригъак і уэрт.

- Сыт узыхуейр? ИІэ дыбгъэшхэнумэ, - къы хуигъэкІуэтащ менюр, - къыхэх. Мыбы узыхэдэн хуэдиз яІэщ. ЕмыкІущ, апхуэдизу уакІэшІэмыплъыхь мыбыхэм.

- Зэ умыпіащіэ, - жиіащ Ладин, - Мыбы хьэ лэмэт къыщыхъунущ. Ар къэсхутэну аращ сы-

- ЙІэ-иІэ, дыгъашхи дыщІэгъэкІыж, дыкъыщыщІыхьакІэ, дыкІуэжын хуейщ. Абы хэту, хъыджэбз къамылыфІэ къуэгъу гуакІуэ къаб гъэдыхьащ, «сыт фшхынур?» - жери, и кlэпхын хужьымрэ чэсейфэху пыlэмрэ жьыщІыгъэмэри етуумэри зы хъужауэ къакІэрихыу. Езыми щыу пфіэщіырт губгъузудзымэ гуащіз-ізфіыр. «Сыту дахэт, тіэкіунитіз лы нэхъ телъыжыІуамэ. Дахэ дыди лэжьакІуэфІи хъунщ ар, яшэмэ», - къэкІащ Щыхьым и гум, и фызри и нэгум къыщ ыхьащ, емыджэххэу. «Щхьэ зэзгъэпщэнкіэ хъуа а тіур?» къэщтэжащ езыри. АрщхьэкІэ, абы езыми, белджылы дыдэу къыхуэмыгубзыгъыжми, адэ жыжьэу и гущІэм къыщыхъеяуэ щхьэусыгъуэ гуэр иІэт а тІур щІызэригъэпщам Ехъуэпсат. «Ар дауэ?! Сэ си гъащІэм хъуэпсэныгъэкІэ цІыхубз сыхуеплъэкІакъым, - къыфІзубэлэцырт Щыхьым и гупсысэр, - дахагъэкіэ си щхьэгъусэм дагъуэ иіэкъым, дахэщ, бжыфІэщ, къабзэщ. Пэжщ, тІэкІу Іумпэм сыкъещі, жьэ жан ціыкіуи щіэтщ, ауэ итіани сысейкъэ? Дэнэ кІуэжын? Бын хузиІэщ. Иджы къэхъуар сыт? Делагъэ къасщтэу піэрэ? Хьэуэ. НэгъуэщІщ. Сэ сымыгъуэт зыгуэр мыбы хэлъщ: и Іэбжьанэр лэч ціуугъэнэкіэ лакъым, и нэбжьыцхэр иІэгъэ фІыцІэрэ шхэпскіэ пыціэлыкіакъым, и нэщіащэр къабзэщ. ЦІыху лэжьыгъэм къемыкіун, къемызэгъын зыри хэлъкъым. Мис ар хъунщ щхьэгъусэ зэгъи лэжьэгъуф Iи», - ехъуэпсат щхьэгъусэ лэжьэгъуу иІэну. Арщхьэкіэ гуэныхь зэрыціалэ Іей къыкіэрыпщіа къыщыхъужри, и гупсысэ гъуэщар зыкІэридзыжыну хуежьащ..

Лъабжьэ зиІэм зэфІэкІи и куэдщ

Къэбэрдей-Балъкъэрым и экономикэ зыужьыныгъэм хэлъхьэныгъэфІ хуэзыщІхэм хабжэу нобэм къэсащ «Бахъсэн - Автозапчасть» заводыр.

УРЫСЕЙМИ нэгъуэщІ къэралхэми къыщыщІагъэкІ автомобилхэм пкъралъхьэ глушитель зэмылІэужьыгъуэу 250-м нэблагъэ зыгъэхьэзыр Гуэхущ ап Гэм нобэ и хьэрхуэрэгъущ Ульяновск къалэм дэт «УАЗ» автомобиль заводыр.

Совет лъэхъэнэм къыщыщІэдзауэ лэжьыгъэ гъуэгуанэ кІыхь къыздэзыкІуа заводхэм я Іуэху еплъыкІэхэр зэрызэтехуэм Іэмал къарет нобэ хуэдэ щытыкІэ гугъум къэралым пщэрылъ къащищіа къалэнхэм тыншу пэлъэщіынымкіэ.

Ульяновск щащІ «УАЗ»-хэр глушителхэмкІэ къызэзыгъэпэщыр мы заводым и закъуэщ. Къищынэмыщlауэ, абы къыщlегъэкl КаМАЗ, ПАЗ, ЗИЛ, ПиАЗ автомашинэ хьэлъэхэм пкъралъхьэ пкъыгъуэ щхьэхуэхэри.

Заводым къыщІигъэкІхэр къэзыгъэсэбэпхэм жаІэ ахэр я фіагъкіэ зэрыдагъуэншэр. Аращ щізупщіэ щіаіэри.

Илъэс куэд ипэкіэ дыщыіауэ щытащ мы заводым. Къэралыр зэрылъэлъэжам зыхидза гугъуехьхэм кlыхьу тхутепсэлъыхьат а зэманым ІуэхущІапІэм и унафэщІу лэжьар. КъыщІагъэкІыр уасэ къыпэкІуэу щэныр, заводыр къызэтегъэнэныр, зи лэжьыгъэм фіыуэ хэзыщіыкі іэщіагъэліхэр хъумэныр, абыхэм и чэзум улахуэ етыныр..

Ноби щытыкіэр нэхъ тыншкъым жытіэми, нэгъуэщі къэралхэм къыдащІылІа санкцэхэм къазэрыпикІухьын зэфІэкІ бгъэдэлъщ, къэкІуэну зэманми хуэхьэзырщ зи лэжьыгъэр зы махуи зэпымыу, зи производственнэ утыку къудейр метр зэбгъузэнатІэ мин 14-м нэс ІуэхущІапІэр.

«Автозапчасть» заводыр 1935 гъэм мэкъумэш техникэхэр щызэрагъэпэщыж мастерской цІыкІуу къежьащ. ЛэжьакІуэ ІэпшІэлъапшІэхэм абы я ІэкІэ щащІу хуежьащ губгъуэ лэжьыгъэм пэрыт трактор, комбайн, машинэ закъуэтlакъуэхэм япкърылъ пкъыгъуэ гуэрхэр икІи ахэр сэбэпышхуэ хъурт вэн-сэныр къызэтемыувы! ээф!агъэк!ынымк!э. Зи зэфІэкІым хэхъуэурэ екІуэкІ мастерскойм ЗИЛ, ГАЗ автомашинэхэм я двигателхэр къызыхуэтыншэу щызэрагъэпэщыжу хуежьащ икіи Кавказ Ищхъэрэ Совнархозым и унафэкіэ 1964 гъэм абы и піэм къыщызэіуахащ «Автозапчасть» заводыр.

Лъабжьэ хъарзынэ зиlэ lуэхущlапlэр зэуэ иужь ихьащ машинэухуэ хуэјухуэщ эхэр къыщ эгъэк ыным. СССР-м и автомобиль промышленностым и жьауэм щ игъэува Іуэхущапіэм пщэрылъ къыщащіащ машинэхэм я глушителхэм рэ пкъыгъуэ шхьэхуэхэмрэ къышІэгъэкІыным и унэтІыныгъэр триухуэну

1970 - 1975 гъэхэм заводым и лэжьыгъэр къыщрихьэл э цехым и инагъым метр зэогъузэнатіэ мини 9,6 - м нэс хагъз хъуащ, «Волга», УАЗ машинэхэм я глушителхэри къызэры-

щІагъэкІыным теухуауэ. Апхуэдэ зэфіэкіыфіхэр иіэ хъуа нэужь, къыщіигъэкіахэр хуригъашэу щІидзащ Лихачёвым и цІэр зэрихьэу Москва дэт автомобиль заводым. А зэманым абы щагъэхьэзырырт

ЗИЛ - 133 ВЯ, ЗИЛ - 130, ЗИЛ - 130 К машинэшхүэхэр.

1985 гъэм «Автозапчасть»-м и инагъыр метр зэбгъузэнатіэ мин 14-м нагъэсащ, къыкіэлъыкіуэ гъэм абы къыщіигъэкlащ глушителу мелуани 4-м нэс. Ар ІуэхущІапІэмкІэ ехъулІэныгъэшхуэт. 1990 гъэхэм заводым и глушитель лізужьыгъуэхэм хигъахъуэу хуежьащ - къзунэхуа іуэху зехьэкІэшІэхэм сыткІи зегъэзэгъын хуейт.

Нобэ ООО-м къыщ егъэк ди автомашинэхэм я мызакъуэу «Опель», «Хёндэ», «Фольксваген», «Рено» хамэ къэрал машинэхэм я глушительхэри, абыхэм пкъралъхьэ пкъыгъуэ

Къэбэрдей-Балъкъэрыр илъэси 100 щрикъум ирихьэлІэу зи тхыдэ гъуэгуанэр щапхъэу ягъэлъэгъуэнухэм ящыщщ

къэралми республикэми я экономикэ зыужьыныгъэм илъэс 87-кі эхэлъхьэныгъэфі хуэзыщіа і уэхущіапіэр.

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Бейтыгъуэным и тыгъэ

Тхыдэдж ціэрыіуэ, тхакіуэ, философ, архивист, журналист, гъащіэм сытым дежи щіэ гуэр къыхэзылъыхъухь щіэныгъэлі, щіэныгъэ бгъэдэлъыр щіэнгъуазэм хуэбгъадэ хъуну цІыху Іущ Бейтыгъуэн Сэфарбий и ныбжьыр мы гъэм илъэс 80 ирокъу.

НОБЭРЕЙ щІэджыкІакІуэхэр иригушхуэ хъунущ зи къалэмыпэм тхылъ 20-м щІигъу къыщІэкІа а цІыху щыпкъэм и лъэхъэнэм зэрыщыпсэум. Абы къыдигъэкla тхылъхэм ящыщщ «Кабарда и Ермолов», «Кабарда: история и фамилии», «Сущность», «И вечность - миг», «Дух сомнения», «Древо самопознания», «Кавказская война и адыги: история и политика», «Думы в контексте Гёте», «Время - творец сущего» лэжьыгъэ цІэрыІуэхэр, нэгъуэщІхэри.

Мы махуэхэм Бейтыгъуэн Сэфарбийрэ абы и щхьэгъусэ Маритэрэ яхуеблэгъащ Мэлбахъуэ Тимборэ и цІэр зезыхьэ Лъэпкъ къэрал библиотекэм щІэныгъэ-методикэ лэжьыгъэмрэ а Іэнатіэм и Іэмалыщіэхэмкіэ и къудамэм, библиотекэм и Іэщіагъэліхэм методикэ, практикэ дэіэпыкъуныгъэ езытым. Зэщхьэгъусэхэм Къэбэрдей-Балъкъэрым и библиотекэхэм тыгъэ хуащ ащ Сэфарбий илъэс зэхуэмыдэхэм къыдигъэкlа тхылъхэм щыщу экземпляр 200-м щІигъу. Апхуэдэхэщ «История адыгов и фальсификаторы (X; XIX вв.)», «Интеллект - стезя бессмертия», «Великие личности и ценности. Мир острой критики», «Панорама мировых имён: вершины в оригинальных терминах», «Пионеры всемирной истории» жыхуиІэхэр.

Тхылъхэр трагуэшащ КъБР-м и библиотекэ нэхъ цІыху кІуапІэхэм икІи шэч хэлъкъым ахэр щІэджыкІакІуэхэм зэрафІэгъэщІэгъуэнынум. Сыт щхьэкІэ жыпІэмэ, абыхэм къызэщІаубыдэ ди гъащІэм и лъэныкъуэ зэмылІэужьы-

Лъэпкъ библиотекэм и къудамэм и лэжьакІуэхэм Бейтыгъуэн Сэфарбий фіыщіэ хуащіащ Іуэхущіапіэм щрагъэкіуэкі зэіущіэхэм зэрыхэтым, тхылъеджэхэм яхуищіа тыгъэ лъапІэм папщІэ. Апхуэдэуи ахэр юбилярым ехъуэхъуащ узыншагъэ быдэ иlэну, ехъуліэныгъэфіхэр дяпэкій зыіэригъэхьэфын хуэдэу гъащІэ кІыхь хъуну.

ИСТЭПАН Залинэ.

Футбол

ДифІ догъэлъапІэ

«Къамботрэ Лацэрэ» лъэхъэнэр зэхуащІыж

шагъэлъэгъуащ тэн Аскэрбий итха «Къамботрэ Лацэрэ» пьесэм Молэ Владимир къыт-Алий къызэралъхурэ илъэси 100 щрикъум ирихьэлІэу (2000 гъэ). Ар адыгэбзэкІэ ягъэуващ Къэбэрдей-Балъкъэрым и къэралыгъуэр илъэси 100 зэрырикъум и щіыхькіэ.

ЛЭЖЬЫГЪЭР зыгъэувар Абхъаз Республикэм щіыхь зиіэ и артист, режиссёр Іэзэ Исупов Тимурщ. Дирижёрыр Бэрбэч Беслъэнщ. Абы къехъуліащ оперэр лъагъуныгъэмрэ шхьэхүитыныгъэмрэ я гимну утыку кърихьэн.

Лъэпкъ фащэкІэ зэщыхуэпыкІа артистхэр адыгэм и блэкlам, и псэукlам, щы а гупсысэкі эм ухэзышэжт. ЛіэщІыгъуэ зыбжанэкІэ узэІэбэкІыжмэ, лъэпкъым и цІыхухэр зыхэта гугъуехь-

Ди жыгхэр

нэхъыкІэ?!

ШыщхьэуІум и 1-м нэ

и жыг нэхъыфІ»

ныбжьышхуэ зиІэ

сыху екіуэкіыну «Уры-

къэралпсо зэпеуэм къри-

кІуахэр къапщытэжыным

къэнэжа шіагъуэ шыіэ-

къым. ИпэкІи къызэры-

хэдгъэщащи, абы хэты-

жыг телъыджэхэмкіэ къу-

лей Кавказым и щІына-

ЗЭПЕУЭР щаубла зэма-

ным лъандэрэ ягъэлъэгъуа

жыг 60-м иджыри зыбжанэ

къахэхъуащ. Апхуэдэу заубгъуащ ахэр щыкі щіына лъэхэми: Къэрэшей-Шэрджэсым, Осетие Ищхъэрэ Аланием, Дагъыстэным,

Ставрополь крайм яхэуващ

Ингушымрэ Ростов об-

ластымрэ. Мы къэнэжа ма-

хуэхэм яхэмыхьэмэ, Къэ-

цІэр къраІуахэм иджыри

публикэр хэтыну жэрдэм

зыщІхэри щыІэщ. Апхуэдэу

къагъэлъэгъуащ Псыгуэн-

су псым и адрыщІ лъэны-

къуэмкІэ къыщыт Жаны-

къуей джабэм кІэрыт мэз

кхъужь домбейр. Ахэр жы-

гищу екіуэкіыу игъащіэ

лъандэрэ кІэрытащ, зы са-

тырым тету зыгуэрым егу-

гъуу зэрыхисар нэрылъа-

гъуу. Иужь илъэсхэм жыги-

тыр къегъухащ, къэнэжа

зыр уардэщ, щхъуантіэщ.

Къуажэдэсхэм зэрыхуагъэ-

фащэмкіэ, ар илъэсищэм

фІыуэ зэрыщхьэдэхам шэч

нэужь, сурэт тетхащ Суворовымрэ Гагаринымрэ я

уэрам зэхэкІыпІэм тет жыг-

ми. Зи лъэдийм и бгъуа-

гъыр метри 2-м щІигъу жы-

кіамкіэ, щиху лізужьы-

гъуэхэм ящыщ зыщ, ауэ ар

илъэс дапщэ хъуами къыд-

жезыІэн зэкІэ дрихьэлІа-

къыпидза

къызэрыщІэ-

ШЭРЭДЖ Дисэ.

Мыпхуэдэ Іуэхум ди рес-

бэрдей-Балъкъэрыр

яхэткъым.

хэлъкъым.

гышхуэр,

Тхьэмпэр

и 53-нэ лэжьэгъуэ піалъэр щызэхуа- гъуэр зэманыр кіуэтэху ціыхухэм я дущіыжым ирихьэлізу, япзу утыку нейм лъэныкъуз куздкіз зэрызихъуз-Алий и Іздакъэщізкіхэм я лъагапізу щіз куэд къызэрыдэхъуам, лъагъуныкъалъытэ поэмэр и лъабжьэу Шор- гъэмрэ щхьэхуитыныгъэмрэ гъуэгу зэрагъуэтам, нэгъуэщІхэми уезыгъэгупсысщ. Лыхъужь нэхъыщхьэхэр рищіыкіа оперэр, Щоджэнціыкіу щыхэкіуадэ тепльэгъуэр апхуэдизкіэ гущІыхьэти, пэшыр нэщІми ярейуэ, театреплъхэр бэуэжу къыпхуэщ Тэртэкъым. Оперэр ягу зэрыдыхьам и щыхьэту Іэгуауэ мыухыж хуаІэтащ зи гуащІэрэ зэманрэ щымысхыжу лэжьыгъэшхуэр зэзыгъэхъул ахэм.

Мы лэжьыгъэр къызэрыщыхъуамкІэ къыддэгуэшащ КъБКъУ-м и егъэджакІуэ, психолог Кумыщ Риммэ:

- Оперэр япэу щагъэлъагъуэм сеплъащ. Узэрыгушхуэ хъунщ Щоджэнцыкіу Алий и усэбзэр, Молэ Владимир и макъамэр, Пащіэ Рамед игъэува къафэхэр, Музыкэ театрым и оркестрым, хорым, уэрэджы ак Іуэхэм, Жылэ Къантемыр игъэхьэзыра утыкум щызэхаухуэна лэжьыгъэр. Оперэм елэжьахэр я ІэщІагъэм зэры

КъБР-м и Музыкэ къэрал театрым хэр уи нэгу къыщ!эзыгъэхьэ теплъэ- хуэ!эижьыр узыгъэгуф!эщ! Режиссёр Іэзэ Исупов Тимур дэтхэнэ зыми и зэфіэкіыр нэхъри игъэнэіуащ. Хабзэ **Щоджэнціыкіу** жам, блэкіамрэ нобэрэ я зэхуакум зэрыхъуауэ, Налшык кърагъэблагъэ режиссёрхэм зэпымыууэ гу лъатэ ди театрхэм я лэжьакІуэхэр я къалэным гурэ-псэкІэ зэрыбгъэдэтым. Мы оперэми ар щынэрылъагъущ. Спектаклым и дэтхэнэ зы Іыхьэри гум дыхьэу ягъэуващ. Артистхэм я актёр Іэзагъэм сыт щыгъуи зэрыхагъахъуэр къызэрымыкІуэу гуапэщ. ЛІыхъужь нэхъыщхьэу джэгуахэу Еуаз Азэмэтрэ КъуэщІысокъуэ Роксанэрэ уи фІэщ хъууэ джэгуаш. Артист псоми я ролхэр къехъуліащ, я зыіыгъыкіэкіэ удахьэхыу, жаlэри гурыlуэгъуафlэу. Исупов Тимур и лэжьыгъэр театреплъхэм ягу дыхьэн папщіэ хузэфіэкі къызэримыгъэнар нэрылъагъущ.

«Къамботрэ Лацэрэ» оперэр Москва щагъэлъэгъуэнущ, Къэбэрдей-Балъкъэрым и къэралыгъуэр илъэси 100 зэрырикъум и щІыхькІэ

> БЖЬЫХЬЭ Розэ. Сурэтхэр КЪАРЕЙ Элинэ трихащ.

Пощт лэжьакІуэхэм йохъуэхъу

Урысей гвардием и упра- махуэмкіэ. Мы гъэм ар тевленэу КъБР-м шыІэм и хуащ бадзэуэгъуэм и 10-м. ліыкіуэхэр щіыналъэ пошт Іуэхущіапіэм и лэжьакіуэ-

ИЛЪЭС куэд лъандэрэ зэ-

къыбгъэдэкІ фІыщІэ тхылъыр республикэ пощт ІэнатІэм и унафэщІ Вэрокъуэ Заур иритыжащ Урысей гвардием къулыкъу щызыщІэ Литовкэ Николай. «Пощтым и лэжьакlуэхэм дохъуэхъу икІи фІыщІэ яху-

дощІ я лэжьыгъэм, бжыгъэр зи лъабжьэ технологиехэм хуабжьу зыщаужьа мы зэманми мыхьэнэшхүэ зиlэм. папщІэ», - жиІащ Литовкэм.

Вэрокъуэ Заур къыхуащІа гулъытэм папщіэ фіыщіэ яхуищіащ икіи жиіащ дяпэкіи зэпыщІэныгъэхэр нэхъ быдэ хъуну зэрыщыгугъыр.

(Малка) - «**Кэнжэ**» (Кэнжэ) -

4:2, **«Урыху»** (Урыху) - **«Род-**

ник» (Псынэдахэ) - 1:2, «Къэ-

бэрдей» (Налшык) - «Псы-

гуэнсу» (Псыгуэнсу) - 1:5; еп-

- «Псыкуэд-Марвил» (Псы-куэд) - «Ислъэмей» (Ислъэ-

(Налшык) - **0**:**2**, «**Родник**»

- 1:3, «Шэрджэс»

джэгугъуэ

«Спартак-Д»

гүп нэхъыщхьэм зэхьэзэхүэр зэрыщекүүэкүыр

10

11

11 10

11

11

66555

4

0 9

щыкІутІанэ

(Шэ́джэм)

Командэхэр

1. «Родник»

4. «ЛогоВАЗ»

7. «Спартак-Д»

9. «Ислъэмей»

10. «Шэджэм-2»

11. «Псыгуэнсу»

12. «Къэбэрдей»

15. «Псыкуэд-Марвил»

13. «Шэрджэс»

14. «Кэнжэ»

5. «Малка»

6. «Искра»

8. «Урыху»

3. «Тэрч»

2. «Автозапчасть»

мей)

папщІэ

Дызэрыгушхуэ сурэтыщl

КъБР-м и цІыхубэ сурэтыщІ, дуней псом къыщацІыхуа художник Пащт-Хъан Алим мы махуэхэм егъэлъапІэ и ныбжьыр илъэс 50 зэрырикъуар.

КУРЫТ еджапІэмрэ сабий художественнэ школымрэ Налшык къыщиуха нэужь, Пащт-Хъан Алим 1989 гъэм щыщіэдзауэ 1994 гъэ пщіондэ Красноярск къалэм и къэрал художественнэ институтым живописымрэ графикэмкІэ и къудамэм щеджащ. Литографиемрэ ксилографиемрэ триухуа и диплом лэжьыгъэр Красноярск щыпхигъэкla нэужь, студентхэр литографием хуригъэджэну абы къагъэнэжащ. ХудожествэхэмкІэ Урысей академием и лъэщапІэм щылэжьащ. 1999 гъэм щіалэр Германием и Галли къалэм гъуазджэхэмрэ дизайнымкІэ шыІэ школ нэхъышхьэм скульпторхэр щагъэхьэзыр и къудамэм щеджащ (1999 - 2002 гъэхэм). А школ дыдэм медиа-артым, скульптурэм, графикэм зыщыхуигъэсащ. Галле къалэм щыІэ Геттинген институтым щылэжьэну ирагъэблэгъауэ, 2007 гъэм щыщІэдзауэ сурэтыщІыр абы щопсэу икІи щолажьэ.

КъыжыІапхъэщ, Алим и адэр дуней псом къыщацІыху, республикэм исхэр дызэрыгушхуэ, УФ-м и цІыхубэ, КъБР-м щіыхь зиіэ я сурэтыщі, республикэм и Къэрал саугъэтым и лауреат, ХудожествэхэмкІэ Урысей Академием и член-корреспондент. ЩІДАА-м и академик. Красноярск художественнэ институтым ксилографиемкІэ щыІэ студием и къызэгъэпэщакІуэ икІи и унафэщІ. ХудожествэхэмкІэ урысей академием и академик, профессор Пащты Германш. Пашт-Хъан Алим и жэрдэмкіэ, Герман къыдигъэкlащ «Ксилографы Красноярска» альбомыр, пэублэ псалъэр щІыналъэм и губернатору щыта Хлопонин Александр ейуэ. НапэкІуэцІ 400-м щІигъу тхылъым Герман и лэжьыгъэу 800-м нэблагъэ ихуаш. Ксилографие. линогравюрэ, акварель, живопись, керамикэ, феррографие жыпІэми, абы куэд къызэщ аубыдэу.

- Европэм, къапштэмэ, Германием сыт и лъэныкъуэкІи нэхъ зиужьауэ къалъытэ. Ауэ, Кореем сыщыщыІам сыкъигъэуІэбжьат яІэ ехъулІэныгъэм. Нэхъыщхьэращи, я экономикэр зэрырагъэфакіуэм къыдэкіуэу, я лъэпкъ щэнхабзэр, хабзэр, бзэр ІэщІыб ямыщІу яхъумэжын яхузэфІокІ, - жеІэ Алим. – Си Іэщіагъэм щіэупщіэ иіэщ. Псом хуэмыдэу фарфорымрэ видеоинсталляцэмрэ иджыпсту ціыхухэм яфіэщіэщыгъуэщ. Абыхэм ятеухуа гъэлъэгъуэныгъэхэм куэд къокІуалІэ, унэ, ІуэхущІапіэхэр зэрагъэдэхэн яшэху.

Алим япэу къызэрыщ Іидзар графикэращ. ИужькІэ офорт, литографие, ксилографие, керамикэ ліэужьыгъуэхэри къигъэ Іэрыхуащ. Видеоинсталляцэм теvxva лэжьыгъэ хьэлэмэт игъэхьэзыраш абы, фарфор скульптурэхэри хэту. Къапщтэмэ, фарфорым зэрелэжьрэ илъэсипщІым щІигъуащ. Лейбцих Керамикэмкіэ и музей ціэрыіуэм шекіуэкіа гъэлъэгъуэныгъэм скульптурэм теухуа и

гъэуващ. Языныкъуэ сурэтыщІхэм нэхъыбэу техникэм, сурэтыр зэращ краскэм зэрытрагъащІэр зым ди дежкІи щэхукъым. Абыхэм къащхьэщыкІыу, Алим мыхьэнэ нэхъ зритыр лэжьыгъэм и купщІэр нэхъыфІу къызэригъэлъэгъуэ-

Германием и Тюрингие щІыналъэм 2011 гъэм проект хьэлэмэт къыщыхалъхьауэ щытащ, дуней псом и вазэ нэхъ ин щІыным теухуауэ. Люксембург и фарфор музейм ирагъэблагъэри. Пашт-Хъан Алим а лэжьыгъэр къыхуагъэфэщащ. Музейм зы пэшышхуэ къыпащТыхьащ ар щагъэувын мурадкіэ. Алим лэжьыгъэм и эскизхэр игъэхьэзырри, фарфорым къыхэщІыкІа вазэ скульптурэшхуэр ищІащ. Абы и лъагагъыр метрий, и бгъуагъыр зы метррэ ныкъуэрэ мэхъу. Вазэ телъыджэр къыхищІыкІащ дэтхэнэ зыри килограммиплІ хъу фарфор 360-м. Фарфорхэр сыхьэт 12-кІэ къыщигъэплъащ градус 1380-рэ зыІыгъ хьэкум. Алим сурэтхэр абы трищ ыхьыжащ. АбыкІэ скульпторым къигъэлъэгъуащ фарфорым къыхэпщІыкІыфыну хьэпшыпыр зыхуэдэр. 2015 гъэм «Лойхтенбургские фарфоровые миры» Іуэхум хыхьэу, Германием и Лойхтенбург музейм япэу щагъэлъэгъуащ метрий зи лъагагъ, дуней псом нэхъ ин дыдэу къыщалъыта фарфор вазэр. Лэжьыгъэм илъэсипщіым щіигъукіэ Алим пэрытащ. «ГъащІэмрэ щІыуэпсымрэ я тхыдэр къэзгъэлъэгъуэну си мурадащ. Вазэм къыщызгъэлъэгъуащ дунейм и къежьапІэр», - жиІащ Алим.

Алим езым и закъуэуи нэгъуэщІхэм я гъусэуи и лэжьыгъэхэр егъэлъагъуэ, дунейпсо зэпеуэ зэмыл эужьыг ъуэхэм жыджэру хэтщ икІи абы и ІэдакъэщІэкІхэр нэхъыфІхэм ящыщу къалъытэ зэрыхъуам шэч хэлъкъым. И зэфІэкІым саугъэт, дамыгъэ зэхуэмыдэхэр къызэрыпэкІуари абы и щыхьэтщ. Пащтыр ДААД фондым и стипендиатщ, Бёль Генрих и фондым и грантыр, Германием Кётен къалэм скульпторхэм я зэпеуэ щекІуэкІам и япэ саугъэтыр (2001 гъэ), Дрезден медиа-артымкіэ къыщызэрагъэпэща дунейпсо фестивалым и къэпщытакІуэхэм я саугъэтыр (2001 гъэ), видеоинсталляцэхэр хагъэхьащ. Къи- «Буга-2007» зэпеуэм и етlуанэ саугъэтыр щынэмыщіауэ, фарфорым къыхэщіы- къихьащ. Урысейм Художествэхэмкіэ и

къыхуагъэфэщащ, Нидерландхэм и «Тетероде график» саугъэтым и лауреатщ. 2014 гъэм ар ирагъэблэгъаш керамикэ фарфорым теухуауэ илъэсит къэс зэ Корее Ипщэм щрагъэкІуэкІ дунейпсо зэхыхьэм. Абыи дыжьын саугъэтыр къышихьаш.

Пащтым и лэжьыгъэхэр Штутгарт и къэрал галереем, Финляндием и Остроботнийскэ музейм, ХудожествэхэмкІэ урысей академием, Дивногорск муниципальнэ музейм, Саксония-Анхальт музейм. Корее Ипшэм керамикэмкіэ и Ичхон дунейпсо гъэлъэгъуэныгъэ фондым щахъумэ.

Алим Москварэ Налшыкрэ щ эхщІэхыурэ къокІуэж, и къуэ Артур къыздишэжурэ. ГъэщІэгъуэнщ нэгъуэщІ къэрал щыпсэу сабийм адыгэбээ зэрырагъэщІэфар. И адэ Алим нэмыщІ, дауи, абыкіэ фіыщіэр зейр и адэшхуэ Германрэ и анэшхуэ Жаннэрэщ. Зэадэзэкъуэм зэрыжаlэмкlэ, Артури сурэт щlыным дехьэх. Нэхъыбэу и сурэтхэм къыщигъэлъагъуэри зэплъа таурыхъхэмрэ нарт эпосымрэ хэт лІыхъужьхэрщ. Хэт ищіэрэ, зэман дэкімэ, Артури пищэнкіэ хъунщ и адэ Алимрэ и адэшхуэ Германрэ я ІэшІагъэм.

Бахъсэндэсхэр Псынэдахэ къыщызэтоувы Іэ

Щэбэт кіуам Псынэдахэ цызэхуэзат Къэбэрдейщызэхуэзат Балъкъэрым футболымкІэ и мыгъэрей чемпионатым зэи къыщыхамыгъэщІауэ бжьыпэр щызэдэзыlыгъ щIыпIэ «Родник»-мрэ Бахъсэн и «Автозапчасть»-мрэ.

ИУЖЬ лъэхъэнэм бахъсэндэсхэр егъэлеяуэ къызэрык ат икІи я хьэрхуэрэгъухэм топипщІ-пщыкІущ худагъэкІ хъуат. КъикІуэтынутэкъым хэгъэрейхэри. Уеблэмэ, «Автозапчасть»-м дэджэгун ипэкіэ ахэр хьэщіапіэ щыіэу бэрэжьей кІуам «Урыхум» ефІэкІри, турнир таблицэм щыпашэ хъуат, зэlущіэ нэхъыбэм зэрыхэтам и фІыгъэкІэ. Лъэныкъуэхэр ерыщу зэ-

пэщІэтащ. Нэхъыбэрэ зызыгъэпсэхуа «Автозапчасть»-м и футболистхэр мащІзу нэхъ жыджэрт. АрщхьэкІэ Псынэдахэ къуажэм щыщ щІалэхэри щхьэмыгъазэт. Зи гъуащхьауэхэмрэ гъуащхьэхъумэхэмрэ зэхьэзэхуэм щынэхъ лъэщ дыдэ командитІыр зыкъомрэ зэныкъуэкъуащ хэт нэхъыфІми мы зэІущІэм щызэхагъэкІыну. Ауэ абы къикіа щыіэкъым - джэгур иухащ бжыгъэр къызэlуамыхарэ зэрытемыгъэкІуауэ. АдэкІэ зэпэщІэтыныгъэм зэрыпащэнум Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатыр удэзыхьэх зэри-

щІынум шэч хэлъкъым. Зи гугъу тщІа «Родник»-мрэ «Автозапчасть»-мрэ къищынэмыщІауэ, дыщэм щІэбэныну фэ тетщ республикэм и щІымахуэ чемпион «Тэрчри». Мы зэпеуэм ар зэ къыщыхагъэщіауэ аращ икіи и джэгукІэм куэдым ущегъэгугъ.

Абы щыгъуэми зэхьэзэхуэм хэтхэм я бжыгъэм хэщіащ. Зэпеуэм джэгугъуибгъу фІэкІа щримыгъэкІуэкІауэ хэкІыжащ Олимп резервхэр щагъэхьэзыру Налшык дэт спорт школым и командэр. Ар зыхэта зэlущlэхэм къарикlyа бжыгъэхэр турнир таблицэм щыІуахыжащ.

Мыгъэрей зэхьэзэхуэм и кІ ух увыпІ эхэм къыщыхутахэм я Іуэхухэр зэрыщытауэ къэнэжащ. СШОР-р зэхьэзэхуэм зэрыхэкІыжам папщІэ иджы гуп нэхъыщхьэр занщІэу зыбгынэнур зыщ, адрей тіур зэпэщізуэ зэіущіэхэм хэтынущ. Ахэр къапэщылъыну фэ ятетщ «Къэбэрдейм», «Шэрджэсым», «Кэнжэм». Зы бэлыхь гуэр къэмыхъумэ, «Псыкуэд-Марвилыр» зэрыхуа щытыкІэ хьэлъэм (иужь дыдэ увыпІэм) къизышын

щыІэкъым. Иджы щыгъуазэ фыхуэтщІынщ Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым и гуп нэхъыщхьэм и зи чэзу зэгущгэхэм къариктуа бжыгъэхэм. Мис ахэр: епщыкІузанэ джэгугъуэ - «Малка» «Автозапчасть» (Бахъсэн) - 0:0, «Шэджэм-2» (Шэджэм Етіуанэ) - «Тэрч» - 0:3, «Лого-ВАЗ» (Бабугент) - «Искра» (Алътуд) – 5:2, «Урыху» – «Къэбэрдей» - 5:2, «Малка» - «Псыгуэнсу» - 5:1. Къыкіэлъыкіуэ, епщыкіузанэ джэгугъуэм и ныкъуэмрэ епщыкіущанэмрэ мы тхьэмахуэм къриубылау зэхэтынуш.

хуэм къриубыдэу зэхэтынущ. Бадзэуэгъуэм и 20-м зэгущгэнущ «**Автозапчасть**» - «Лого-ВАЗ», «Шэрджэс» - «Искра», «Спартак-Д» - «Шэджэм-2», «Тэрч» - «Псыкуэд-Марвил» командэхэр. АдэкІэ щэбэтымрэ тхьэмахуэмрэ зэпэщІэтынущ: *бадзэуэгъуэм и 23-м* -«Малка» «Псыгуэнсу» - «Кэнжэ», «Автозапчасть» -

«Къэбэрдей», «Спартак-Д» - «ЛогоВАЗ», «Шэджэм-2» -«Ислъэмей»; бадзэуэгъуэм 24-м - «Урыху» - «Малка «Искра» - «Родник», «Тэрч «Шэрджэс» гупхэр.

Дж. |Къ. | 3. |ФІ. | Т.

0

2 5

4 2

5 5 5

8

9

ХЬЭТАУ Ислъа Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкІэ и чемпионатым

53-11

54-6

27-10

20-12

36-25

33-24

32-17

28-23

31-40

24-39

25-34

17-43

17-50

22-39

11-57

13

5

и и а», I» -	тамоукван гуулый з джэр Тамбий адыгэпщь ціэм къытохъукі: «Тамбі увыіэпіэ». Пщым и к щхьэри абы пэжыжьэкъв Ди зэманым гуэлыр ин хъуащ. Абы и кууаг
9 8 2 9 8 8	

Дзэлыкъуэ щІыналъэм хыхьэ Ятіэкъуэ къуажэмрэ Ставрополь крайм и Предгорнэ щІыналъэмрэ я зэхуакум дэтщ Тамбукъан гуэлыр. Абы и лъабжьэм щІэлъщ хущхъуэгъуэ зыхэлъ ятІзу тонн мелуанрэ ныкъуэм нэблагъэ. Ар 1886 гъэ лъандэрэ медицинэм зехъуэж псы къыхэхъуэм къыщагъэсэбэп. Тамбукъан гуэлымрэ и хъуреягъымрэ ящыщщ нэхъ сакъыу яхъу-

ЕЗЫ ГУЭЛЫР тіууэ гуэ-Тамбукъанышхуэрэ Тамбукъан цІыкІуу. А тІум я кум метрит и лъагагъыу метр 300 и бгъуагъыу мывэ щызэтекІутащ. Гуэлым еубыд гектар 210-рэ. Абы и Гыхьэ пліанэр Ставрополь крайм хохьэ, адрейр Къэбэрдей-Балъкъэрым щыщщ. Гуэлым и ныбжыр ліэщіыгъуэ зыбжанэ хъууэ хуагъэфащэ щІэныгъэлІхэм.

мэ щіыуэпс фіыгъуэхэм.

Тамбукъан гуэлым

УзыншагъэмкІэ сэбэп Тамбукъан гуэлыр

елъытауэ. Езы гуэлыр хуэкІыхь-хъурейуэ щытщ, шыу-гъэщ. И хъуреягъкІэ щыт жыгхэр псы шыугъэм игъэгъуащ. Гуэлым и кlыхьагъщ километриті, и бгъуагъыр зы километр мэхъу. Махуэ дыгъэпсым къыпщохъу фіы цІэу, ауэ гъунэгъуу убгъэдыхьэрэ гуэлым ухэплъэмэ, алэрыбгъум хуэдэу, хущхъуэ къызыхащІыкІ ятІэр уолъагъу. Физико-химие, биологие

унэтІыныгъэхэм я шІэныгъэліхэм къызэрахутамкіэ, а ятІэм хэлъ микроэлементхэр, антиоксидантхэр, нэ-зэре- гъуэщI куэди цIыху Іэпкъ-ым и лъэпкъым сэбэп хуохъу. Абы къищынэмыщІауэ, гуэлым къыхах илъэс меларди 3,6-рэ зи ныбжь, псы щІагъым къыщыкІ къэкІыгъэхэр. Абы хэлъщ ціыхур зыхуэныкъуэ,

Нэхъ пасэ зэманым гуэлым и щІагъым щІэлъ ятІэр ІэкІэ къыдрахьейрэ фэндырэхэм, цистернэхэм иракізурэ хъумапіэхэм щіалъхьэу щытащ. Къыщагъэсэбэпынум и деж ещхьыркъабзэу иракІ эурэ къыдрахьеижырти, ягъэхуабэрт градус 45-50-м нэскій, санаторэхэм зэбграшыжырт. Абы къарууи зэма-

хъуащ. НэхъэпэІуэкІэ ятІзу тоннищ къагъэсэбэпу щытамэ, иджы тонн 14 къыхах. Апхуэдэу екІуэкІмэ, псы щІагъым щІэлъ ятІэр иджыри илъэс 200-м щІигъукІэ цІыхухэм яхурикъунущ.

нуи куэд текІуадэрт. Иджы

псори куэдкІэ нэхъ тынш

Тамбукъан ятІэр ди къэралым и мызакъуэу, нэгъуэщІ къэралхэми къыщагъэсэбэп. Ар дуней псом щыцІэрыІуэ тенджыз ЛІам (Мертвое море) хэлъым хуагъадэ икІи щіыдагъэм хуэдэу къэхъуу жаІэ. ЯтІэр псым къыхах бадзэуэгъуэм къыщыщІэдзауэ щэкіуэгъуэ мазэм

Хэку зауэшхуэм и зэманым ятІэр уІэгъэм тралъхьэу щытащ, ар нэхъ псынщізу, е емыкіуэу кіыжын папщіэ.

Нэхъыбэу ятІэр къыщагъэсэбэп медицинэмрэ косметологиемрэ. Абы хэлъ пкъыгъуэхэм Іэпкълъэпкъыр щалэ ящыж, напафэр ягъэкъабзэ, лъыр фІыуэ зэрагъакІуэ, узыншагъэр ягъэбыдэ.

Тамбукъан гуэлым хэлъ ятІэр хущхъуэщ жыпІэныр мащіэщ - абы уасэ иіэкъым. **БИЦУ Жаннэ**.

«Издательство «Южный

регион» ООО-м щытрадзаш.

357600, Ставрополь край, Есэнтіыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

156-рэ къыдокі.

ЕЛЭЖЬАХЭЩ:

Компьютеркіэ газетым и тепльэр хъуэ Анжелэ.

Сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

ЖЫЛАСЭ Заурбэч Редколлегием хэтхэр: ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщі-редактор), Шир-дий Маринэ (унафэщі-редактор), Къаншокъуэ

Эллэ *(жэуап зыхь секретарь)*, **Къардэн Маритэ**,

Къумахуэ Аслъэн, Нэ-щІэпыджэ Замирэ, Чэрим

Марианнэ, ЩхьэщэмыщІ

Редактор нэхъыщхьэ

редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

ТЕЛЕФОНХЭР:

Къыдэзыгъэкіхэмрэ редакцэмрэ я хэщіапіэр: 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щіыналъэ Іуэхущіапіэм ятхащ ПИ № ТУ07-00117-м щІэту.

> Индексыр П 5894 Тиражыр 1.731 Заказыр №1446

Теддзэ тхыгъэхэм къышыхьа бжыгъэхэм, къыщаіэта іуэхугъуэхэм я пэжагъымкіэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Ав-

къым. Газетыр Іа тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщіэныгъэхэмкІэ и управленэм.

торхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху

еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту щыт-

Тел.: 76-01-28, 76-01-10

мы къыдэкіыгъуэм

жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Дыщэкі Соня, редактору Къумахуэ Аслъэн, корректорхэу Инэрокъуэ Азэмэт (3, 4-нэ нап.), Нэужьокъуэ Заирэ (1, 2-нэ нап.).

ящіащ Щомахуэ Марианнэ, Мэлба-

Зы илъэсым газетыр